PRZEGLĄD NOTARJALNY

ORGAN NOTARJATU POLSKIEGO

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM ZAWODOWYM I ZAGADNIENIOM PRAWNYM Z DZIEDZINY TEORJI I PRAKTYKI NOTARJATU

TREŚĆ Nr. 4 — 1933 r.:

Redakcja i Administracja: Warszawa, Kapucyńska 6, gmach Hipoteki, pokój Nr. 28, telefon 257-81.

Godziny dla interesantów: od 10-ej rano do 1-ej po poł.

Rękopisów redakcja nie zwraca.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Prenumerata: miesięcznie — 2 złote, kwartalnie — 5 złotych, rocznie — 20 złotych.

Ogłoszenia: strona — 200 zł., 1/8 str. — 30 zł., 1/16 str.—20 zł., drobne — 20 gr. od wyrazu.

Konto P. K. O. 1.372 (Zrzeszenie N. i P. H. Zarząd Główny)

Cena numeru — 1 złoty.

Nr. 4. **WARSZAWA, LIPIEC — II, 1933 r.** **Rok XII.**

ZASADY USTROJU NOTARJATU
WEDŁUG PROJEKTU UNIFIKACYJNEGO

W Nr. 199 stołecznej „Gazety Polskiej“ z dnia 21 b. m., ukazała się obszerna notatka, streszczająca zasadnicze postanowienia projektu jednolitego prawa o notarjacie, opracowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Notatkę tę dla informacji czytelników reprodukujemy w doslownem brzmieniu, które przedstawia się, jak następuje:

Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o notarjacie.

Projekt ustala, że notarjusz jest funkcjonarjuszem publicznym, powołanym do sporządzania aktów i dokumentów, którym strony obowiązane są lub pragną nadać znamię wiary publicznej, oraz powołanym do spełniania innych czynności zleconych mu przez prawo. Liczbę notarjuszów i ich siedziby w okręgu każdego Sądu Okręgowego oznacza minister sprawiedliwości w drodze rozporządzenia.

Na stanowisko notarjusza może być mianowany ten, kto ukończył uniwersyteckie studja prawnicze z przepisanemi w Polsce egzaminami, odbył aplikację notarjalną i złożył egzamin notarjalny. Aplikacja notarjalna trwa pięć lat. Egzamin składa się przed komisją, w której skład wchodzą sędzia Sądu Apelacyjnego jako przewodniczący oraz trzej notarjusze delegowani przez radę notarjalną. Notarjuszów mianuje minister sprawiedliwości.

Minister Sprawiedliwości może dla dobra służby przenieść notarjusza na inne miejsce na wniosek rady notarjalnej bądź na zgodny wniosek prezesów Sądów Okręgowego i Apelacyjnego. Przed wydaniem zarządzenia o przeniesieniu należy dać notarjuszowi możność złożenia wyjaśnień.

Notarjuszowi nie wolno obok piastowanego stanowiska zajmować żadnego urzędu państwowego, z wyjątkiem stanowisk profesora, docenta lub lektora w szkołach akademickich, jeżeli zajmowanie takiego stanowiska nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków urzędowych. Notarjuszowi nie wolno w szczególności zajmować się handlem, przemysłem i pośredniczyć w interesach.

W siedzibie każdego Sądu Apelacyjnego istnieje izba notarjalna, której terytorjalny zakres działania obejmuje okrąg Sądu Apelacyjnego. Organami izby są walne zgromadzenia notarjuszów i rada notarjalna.

Prawo nadzoru nad działalnością notarjuszów danego okręgu sądowego służy prezesowi Sądu Okręgowego. To samo prawo służy ponadto prezesowi Sądu Apelacyjnego w odniesieniu do notarjuszów okręgu Sądu Apelacyjnego. Poza tem prawo nadzoru służy radzie notarjalnej. Naczelny nadzór nad notarjuszami oraz organami izb notarjalnych sprawuje minister sprawiedliwości.

Projekt przewiduje, że nowe prawo o notarjacie ma wejść w życie z dn. 1 października b. r. W okresie czasu od dnia ogłoszenia do dnia wejścia w życie tego prawa minister sprawiedliwości będzie uprawniony przenosić notarjuszów bez ich zgody do innych miejscowości i zwalniać z zajmowanych stanowisk. Notarjusze, którzy na obszarze województw zachodnich jednocześnie wykonywują zawód adwokacki, będą zobowiązani w ciągu miesiąca od dnia ogłoszenia nowego prawa złożyć ministrowi sprawiedliwości oświadczenie, czy pragną pozostać w notarjacie. Niezłożenie oświadczenia w tym terminie uważać się będzie za odpowiedź przeczącą; mianowanie na stanowisko notarjusza pociągnie za sobą z mocy samego prawa skreślenie z listy adwokatów; brak nominacji do czasu wejścia w życie prawa o notarjacie pociągnie za sobą zaprzestanie z dniem 1 października b. r. czynności notarjalnych.

Ogłoszenie cytowanej notatki w piśmie codziennem nadaje opracowanemu przez Ministerstwo Sprawiedliwości projektowi jednolitego dla całego obszaru Państwa prawa o notarjacie do pewnego stopnia charakter publiczny, wobec czego i ze swej strony nie czujemy się w tym względzie skrępowani i możemy spełnić ciążący na nas obowiązek informacyjny w zakresie udostępnienia głównych postanowień projektu szerszym kołom świata notarjalnego.

Na podstawie wiadomości, zaczerpniętych u źródła najbardziej autorytatywnego, możemy więc uzupełnić powyższą notatkę, która z całkowitą ścisłością streszcza tylko najbardziej wyraziste linje projektu prawa o notarjacie z pominięciem jednak pewnych ważnych szczegółów, które niezawodnie jednak świat notarjalny wysoce interesują.

W poniższem uzupełnieniu, trzymając się ram cytowanej notatki, ograniczamy się narazie do części ustrojowej projektu i do przepisów wprowadzających, podkreślając, że traktujemy je ze stanowiska wyłącznie i n f o r m a c y j n e g o:

Notarjusz pełni czynności w obrębie Sądu Okręgowego, w którym znajduje się jego siedziba, w stosunku do wszystkich osób i wszelkich miejscowości, których dana czynność dotyczy. Czynność, zdziałana poza obrębem właściwości terytorjalnej notarjusza, nie ma mocy notarjalnej.

Przy objęciu stanowiska notarjusz składa wobec prezesa Sądu Okręgowego przysięgę według roty następującej (cyt. dosłownie):

„Pomny dobra Państwa i godności powierzonego mi stanowiska, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, że obowiązki notarjusza spełniać będę zgodnie z prawem i słusznością, władzom przełożonym okazywać będę posłuch i poszanowanie, a w postępowaniu swem kierować się będę zasadami honoru i uczciwości".

Minister Sprawiedliwości może zwolnić notarjusza ze stanowiska również i w wypadku, gdy z powodu ułomności lub upadku sił fizycznych czy umysłowych, notarjusz stał się trwale niezdolnym do służby. Tryb postępowania w tym względzie określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

Na notarjuszu ciążą następujące obowiązki:

spełnianie swych funkcji zgodnie z prawem i sumieniem ze strzeżeniem powagi i godności swego stanowiska;

zachowanie tajemnicy zawodowej;

zaniechanie wszelkich zajęć ubocznych, któreby przeszkadzały w pełnieniu służby albo nie licowały z godnością lub powagą stanowiska;

pełnienie czynności w oznaczone dni i w określonej miejscowości poza siedzibą urzędową z zarządzenia prezesa Sądu Okręgowego po zasięgnięciu przez niego opinji rady notarjalnej;

pełnienie funkcji w kancelarji w dni powszednie przynajmniej w ciągu siedmiu godzin, oznaczonych jednolicie dla całego obszaru apelacji przez prezesa Sądu Apelacyjnego, a ponadto zawsze — w wypadkach nie cierpiących zwłoki;

opłacanie składek stałych, a ponadto w razie odpowiedniej uchwały izby — na fundusze specjalne i ubezpieczeniowe o charakterze przymusowym.

Prawa notarjuszów są następujące:

korzystanie przy wykonywaniu czynności z ochrony prawnej, przysługującej urzędnikom państwowym;

pobieranie wynagrodzenia za czynności według odpowiednich przepisów;

korzystanie z urlopu.

Na okres trzech dni, w wypadkach nagłych, uniemożliwiających urzędowanie, notarjusz wyznacza sobie zastępcę, o czem zawiadamia prezesa Sądu Okręgowego i radę notarjalną, na okres zaś powyżej trzech dni — urlopu udziela notarjuszowi prezes Sądu Okręgowego, ewent. za zgodą prezesa Sądu Apelacyjnego.

W razie opróżnienia się stanowiska notarjusza lub zawieszenia w czynnościach — czasowego zastępcę wyznacza prezes Sądu Apelacyjnego, w ciągu zaś pierwszych 10 lat Minister Sprawiedliwości może delegować do p. o. notarjusza — sędziego lub prokuratora.

Do zastępowania notarjusza upoważniony jest asesor notarjalny, t. j. aplikant po złożeniu egzaminu notarjalnego. Substytuci na obszarze Małopolski stają się asesorami, kandydaci zaś — aplikantami notarjalnymi z prawem przystąpienia do egzaminów według przepisów dotychczasowych. Na obszarze apelacji warszawskiej, lubelskiej i wileńskiej do zastępowania notarjuszów uprawnione być mogą, aż do odwołania w drodze rozporządzenia przez Ministra Sprawiedliwości, także osoby, które mają za sobą dziesięć lat pracy w notarjacie lub hipotece, według listy ustalonej przez radę notarjalną. Na obszarze Ziem Zachodnich w tym samym trybie i w tych samych warunkach korzystać mogą z prawa zastępowania notarjuszów osoby, które na podstawie przepisów dotychczasowych mogły być mianowane notarjuszami, a nie wykonywują zawodu adwokackiego.

Nodzór nad notarjuszami polega na tem, że osoby, powołane do nadzoru, mogą dokonywać rewizji w kancelarji notarjusza, żądać wyjaśnień i usuwać stwierdzone uchybienia.

Prezesowi Sądu Apelacyjnego przysługuje, poprzez kolegjum administracyjne, prawo uchylania uchwał organów izby, Ministrowi Sprawiedliwości zaś ponadto — prawo rozwiązania rady notarjalnej.

Notarjusz ponosi wyłączną odpowiedzialność za szkody, wyrządzone przy pełnieniu obowiązków, zarówno z winy umyślnej jak nieumyślnej własnej, jako też swego zastępcy i personelu kancelaryjnego.

Za przewinienia służbowe i uchybienia powadze lub godności stanowiska notarjusze odpowiadają w trybie dyscyplinarnym, przyczem ulegają karze od upomnienia poprzez naganę i grzywnę do pozbawienia stanowiska.

W odpowiedzi na liczne zapytania komunikujemy, że członkowie Zrzeszenia Notarjuszów i Pisarzów Hipotecznych oraz Notarjusze, przynależni do Małopolskich Izb Notarjalnych, otrzymują nadal „Przegląd Notarjalny" bezpłatnie, opłacając należność w składkach członkowskich.

JAKUB GLASS

USTRÓJ NOTARJATU W KILKU WAŻNIEJSZYCH PAŃSTWACH EUROPEJSKICH

NOTARJAT W AUSTRJI

Po okresie całkowitego upadku notarjatu w Austrji*) w pierwszej połowie XIX stulecia, odradzająca się Austrja przystępuje do nowej organizacji notarjatu, czemu daje wyraz w trzech kolejno wydanych ustawach notarjalnych: z r. 1850, 1855, 1871. Ta ostatnia ustawa — z dnia 25 lipca r. 1871 Nr. 75 — dotychczas obowiązuje u nas w byłej dzielnicy austrjackiej.

Poczynania na polu notarjatu w Austrji znajdują się pod silnym wpływem wzorów francuskich. Nie odrazu jednak zdecydowała się chwiejna zawsze i połowiczna Austrja pójść drogą postępu i nadać notarjatowi takie prawa, któreby mu zapewniły swobodne warunki rozwoju. Po pierwszej próbie r. 1850 za ministerstwa Schmerlinga wydana została w kilka lat później nowa ustawa, która wobec tamtej stanowi bezwzględnie znaczny krok wstecz. Najlepszą niewątpliwie była ostatnia ustawa z r. 1871, która na wzór francuskiej zapewniła notarjatowi austrjackiemu samorząd w postaci izb notarjalnych o dość szerokim zakresie działania i stanowczo oddzieliła notarjat od adwokatury. Słabą stronę ustawy z r. 1871 stanowi sądownictwo dyscyplinarne, składające się wyłącznie z sędziów państwowych bez żadnego udziału przedstawicieli stanu notarjalnego.

Definicji urzędowej notarjusza ustawa austrjacka nie podaje, poprzestaje jedynie na wskazaniu w § 1 głównych czynności notarjusza: „Notarjusze, przez państwo ustanowieni, z urzędu swego uprawnieni są sporządzać i wystawiać wedle postanowień niniejszej ustawy dokumenty publiczne, dotyczące oświadczeń i czynności prawnych, jako też wydarzeń, z których prawa dochodzone być mogą, a następnie zachowywać dokumenty im przez strony powierzone, przyjmować pieniądze i papiery wartościowe, celem wydania ich osobom trzecim lub celem złożenia ich u władz".

W ten sposób „notarjusze ze względu na prawa i obowiązki przez państwo im nadane, na prawo mianowania państwu zastrzeżone i przysięgę służbową, są urzędnikami publicznymi" (M u c z k o w s k i, str. 181). Aczkolwiek od państwa pensji nie otrzymują, mają byt przez państwo zapewniony przez pobór należytości, opłacanych przez strony. Jak wyjaśniło orzecznictwo Sądu Najwyższego w Wiedniu, notarjusz nie jest urzędnikiem państwowym, jako nie mający władzy państwowej, lecz jest urzędnikiem publicznym.

*) p. „Przegląd Notarjalny" Nr. 2 (notarjat we Francji) i Nr. 3 (notarjat we Włoszech).

Dokumenty notarjalne: akty, protokóły i poświadczenia notarjalne, tudzież wypisy, są dokumentami publicznemi (§ 2) ,czyli posiadają cechę autentyczności: *fidem publicam.*

Akty notarjalne, gdy wierzytelność oraz osoby dłużnika i wierzyciela, przedmiot i czas uiszczenia dokładnie są oznaczone, są przymusowo wykonalne (§ 3).

Niezależnie od czynności urzędowych wolno jest również notarjuszom na żądanie stron sporządzać podania w sprawach niespornych do władz i redagować dokumenty prywatne (§ 5).

Działalność notarjusza rozciąga się na okręg sądu pierwszej instancji, gdzie znajduje się jego siedziba. Pozatem władza nadzorcza może zlecić notarjuszowi odbywanie roków notarjalnych poza obrębem jego siedziby urzędowej (§ 8).

Liczbę notarjuszów w każdym okręgu sądu pierwszej instancji i ich siedzibę urzędową oznacza rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości. Zwiększenie lub zmniejszenie ilości etatów albo przeniesienie siedziby urzędowej do innej miejscowości, może nastąpić po uprzedniem zasięgnięciu opinji rady notarjalnej (§ 9).

Notarjuszem może być zamianowany, kto:

1. ukończył lat 24, jest nieskazitelnego charakteru, ma prawo zarządu swoim majątkiem,
2. ukończył studja prawnicze z przepisanemi egzaminami teoretycznemi lub zyskał stopień doktora praw,
3. złożył z pomyślnym wynikiem egzamin notarjalny, adwokacki lub sędziowski,
4. spędził 4 lata w praktycznej służbie sądowej, z których przynajmniej 2 lata na praktyce w kancelarji notarjalnej,
5. posiada znajomość języków krajowych, używanych w miejscowości, gdzie ma zostać zamianowany.

Od wymogu dwuletniej praktyki u notarjusza Minister Sprawiedliwości może zwolnić kandydata, odpowiadającego wszystkim innym warunkom, gdy o stanowisko notarjusza nie ubiega się żaden kandydat, posiadający wszystkie warunki, ustawą przepisane (§ 6).

Z urzędem notarjusza nie można łączyć zawodu adwokata, ani płatnego urzędu państwowego, z wyjątkiem posady nauczycielskiej (§ 7).

Notarjuszów mianuje Minister Sprawiedliwości.

Celem obsadzenia stanowiska notarjusza należy rozpisać konkurs, który przeprowadza właściwa izba notarjalna. Jednakże z ważnych powodów, na wniosek izby, wakujące stanowisko notarjusza może być obsadzone bez konkursu (§ 10).

Podania o stanowisko notarjusza kandydaci wnoszą do izby notarjalnej. Izba czyni wniosek względem nominacji i wniosek ten przedstawia właściwemu sądowi pierwszej instancji. Sąd pierwszej instancji wniosek ten przedstawia ze swoją opinją sądowi

apelacyjnemu, który również ze swoją opinją przedstawia go Ministrowi Sprawiedliwości (§ 11).

Nowozamianowany notarjusz składa przepisaną przez prawo kaucję, zyskuje zatwierdzenie urzędowej pieczęci i wykonywa przysięgę. Kaucja wynosi od 2000—do 16000 koron i składa się w gotowiźnie, albo w papierach wartościowych, mających bezpieczeństwo pupilarne (§ 23). W ciągu trzech miesięcy od doręczenia nominacji notarjusz obowiązany jest rozpocząć urzędowanie (§ 18)

Urzędowanie notarjusza ustaje:

1. wskutek zrzeczenia się urzędowania, przyjętego przez Ministra Sprawiedliwości,
2. wskutek przejścia do adwokatury, lub urzędu państwowego, który nie da się połączyć z notarjatem,
3. wskutek utraty obywatelstwa austrjackiego,
4. wskutek utraty prawa zarządu majątkiem,
5. wskutek nieuzupełnienia zmniejszonej kaucji,
6. wskutek wyroku sądu karnego lub orzeczenia sądu dyscyplinarnego,
7. wskutek trwałej niezdolności do sprawowania urzędu, z powodu ułomności cielesnych albo umysłowych (§ 19).

Notarjusz ma prawo przyjmowania do swojej kancelarji pomocników (§ 117). Pomocnicy, którzy złożyli z pomyślnym wynikiem przynajmniej dwa egzamina państwowe teoretyczne, w tej liczbie egzamin sądowy, albo uzyskali stopień doktora praw, mogą być wciągnięci przez izbę notarjalną na listę kandydatów notarjalnych. O wstąpieniu kandydata na praktykę do kacelarji notarjusz zawiadamia izbę notarjalną, przyczem praktyka notarjalna zalicza się kandydatowi od dnia zawiadomienia. Izba, a zwłaszcza jej prezes obowiązani są czuwać nad tem, aby kandydat notarjalny odbywał rzeczywistą praktykę notarjalną w sposób ustawą przepisany (§ 118).

Dla otrzymania stanowiska notarjusza kandydat powinien odbyć praktykę przynajmniej dwuletnią. Na wniosek izby notarjalnej kandydat może być wyznaczony na zastępcę notarjusza w razie urlopu, choroby, nieobecności, zawieszenia w urzędowaniu, oddalenia z urzędu, śmierci lub ustąpienia notarjusza (§ 119).

Zwraca uwagę przepis, że zastępca może być zamianowany między innemi w razie śmierci notarjusza. Na podstawie tego przepisu wytworzyła się t. zw. substytucja pośmiertna: po śmierci notarjusza kandydat notarjalny sprawuje jego obowiązki przez kilka miesięcy, niekiedy przez rok cały i przez ten czas dzieli się dochodami z rodziną zmarłego notarjusza, a mianowicie z pozostałą wdową i dziećmi.

Urlopu udziela notarjuszowi: na okres czasu do 6 tygodni rada notarjalna, na okres czasu do 3 miesięcy sąd apelacyjny, na czas dłuższy ponad 3 miesiące Minister Sprawiedliwości. Pozatem notarjusz bez pozwolenia izby może się wydalić z miejsca stałej swojej siedziby, nie dłużej niż na dni 8 — do innej miejscowości swego okręgu, celem załatwiania czynności urzędowych (§ 137).

Notarjusze, mający siedzibę w okręgu sądu pierwszej instancji, tworzą kolegjum notarjalne (§ 124).

Kolegjum notarjalne wybiera z grona izbę notarjalną, która ma siedzibę w miejscu urzędowania sądu. Zresztą każda część okręgu sądowego, w której urzęduje przynajmniej 15 notarjuszów lub dwa sąsiednie okręgi notarjalne, liczące razem notarjuszów nie mniej jak 15, mogą wybrać oddzielną izbę notarjalną (§ 126).

W wypadku, gdy izba notarjalna w danym okręgu nie może być utworzona z uwagi na to, że ilość członków kolegjum spadła poniżej 15, zakres czynności izby przechodzi na sąd pierwszej instancji (§ 125).

Kolegjum notarjalne wybiera na zgromadzeniu zwyczajnem na okres lat 3, w głosowaniu tajnem, prezesa i członków izby notarjalnej. Notarjusze, urzędujący poza siedzibą izby, mogą przesłać kartki głosowania na ręce prezesa izby (§ 128).

Jeżeli do kolegjum notarjalnego należy nie więcej niż 25 notarjuszów, w skład izby notarjalnej wchodzi prezes, 4 członków i 4 zastępców; jeżeli do kolegjum należy więcej, niż 25 notarjuszów, w skład izby wchodzi prezes, 6 członków i 6 zastępców. Pozatem w Wiedniu i w Pradze w skład izby wchodzi prezes, 8 członków i 8zastępców (§ 127).

Obowiązkiem kolegjum notarjalnego i izby notarjalnej jest przestrzegać honoru i godności stanu i reprezentować jego interesa (§ 133).

Do zakresu czynności kolegjum notarjalnego należy:

1. wybór prezesa, członków izby i zastępców,
2. czynienie wniosków o uchylenie dostrzeżonych wadliwości w wykonaniu ustawy, jakoteż przedstawień, co do urządzenia notarjatu,
3. ustanawianie projektowanych przez izbę składek,
4. projektowanie regulaminu, którego zatwierdzenie należy do Ministra Sprawiedliwości (§ 134).

Izba notarjalna ma sobie zlecone sprawy następujące:

1. nadzór nad urzędowaniem i postępowaniem notarjuszów i kandydatów notarjalnych, oraz przestrzeganie karności nad temiż z atrybucjami sądu honorowego,
2. pośredniczenie w razie sporów i nieporozumień pomiędzy notarjuszami,
3. pośredniczenie pomiędzy notarjuszami a stronami w sprawach, wynikających ze stosunków urzędowych, oraz w przedmiocie wynagrodzenia notarjuszów,
4. potwierdzanie świadectw, z praktyki odbywanej przez kandydatów notarjalnych,
5. dawanie opinji w kwestjach prawnych, specjalnie dotyczących notarjatu,
6. współudział przy obsadzaniu posad notarjalnych, tudzież składaniu i wydawaniu kaucji,
7. projektowanie regulaminu dla izby, który zatwierdza Minister Sprawiedliwości (§ 135).

Przeciwko uchwałom izby albo rozporządzeniom prezesa służy w ciągu dni 14 zażalenie do sądu apelacyjnego (§ 141).

Prezes trybunału pierwszej instancji, tudzież prokurator w siedzibie izby urzędujący władni są przeglądać protokóły i akta izby. Członek izby, który zaniedbuje swoje obowiązki, może być z izby wykluczony na mocy orzeczenia sądy dyscyplinarnego. Z waż-

nych powodów Minister Sprawiedliwości może izbę rozwiązać (§ 142).

Nadzór najwyższy nad notarjatem należy do Ministra Sprawiedliwości, czuwanie zaś nad urzędowaniem notarjuszów i izb notarjalnych do prezesa trybunału pierwszej i drugiej instancji (§ 153).

W pierwszym rzędzie do nadzoru nad notarjuszami powołane są izby notarjalne, które obowiązane są w pewnych odstępach czasu przeglądać akta notarjuszów swojego okręgu (§ 154).

W razie przewinień służbowych ustawa austrjacka zna dwojakiego rodzaju postępowanie: w wypadkach mniejszej wagi kary porządkowe — upomnienie i skarcenie na piśmie — wymierza izba notarjalna (§ 155), w wypadkach ważniejszych występuje sąd dyscyplinarny (§ 159), który stanowi pierwszej instancji sąd krajowy wyższy, w drugiej instancji najwyższy Trybunał Sprawiedliwości. Kary dyscyplinarne są następujące: nagana pisemna, grzywna do 500 złotych, zawieszenie w urzędowaniu do roku jednego, wydalenie z urzędu.

Notarjuszowi nie wolno sporządzać czynności urzędowych, któreby się sprzeciwiały prawu, porządkowi publicznemu i dobrym obyczajom, albo gdy można podejrzewać, że strona zawiera czynność tylko pozornie dla obejścia ustawy (§ 34).

Również nie wolno notarjuszowi sporządzać czynności, dotyczących jego samego, jego żony lub krewnych, albo powinowatych w linji prostej bez ograniczenia stopnia albo w linji bocznej do czwartego stopnia pokrewieństwa lub do drugiego stopnia powinowactwa (§ 33).

Poza wypadkami powyżej wymienionemi, notarjusz nie może odmówić stronie sporządzenia czynności; w razie odmowy stronie służy zażalenie do izby notarjalnej.

Notarjusz obowiązany jest do zachowania tajemnicy o czynnościach urzędowych. Winien czuwać nad tem, aby tajemnicy dochowywali również jego pomocnicy (§ 37).

Notarjusz odpowiada za to, że wszystko, co podane zostało, jako dokonane w jego obecności, w rzeczy samej miało miejsce (§ 38).

Dokumenty notarjalne powinny być pisane wyraźnie, bez skróceń i miejsc wolnych (§ 34).

Jeżeli do czynności przywołano dwóch notarjuszów, drugi notarjusz jest również odpowiedzialny za zachowanie przepisów ustawy (§ 51).

Dokument w formie prywatnej poprzednio zeznany i podpisany strony mogą złożyć u notarjusza celem nadania mu cechy wiarogodności. O ile notarjusz zbadał, że nie zachodzi żadna przeszkoda prawna, może spisać akt potwierdzenia, do którego dokument prywatny zostanie przyszyty, przyczem stanowić będzie część składową aktu urzędowego (§ 54).

Stwierdzenie tożsamości stron przez notarjusza nastąpić może bądź na podstawie znajomości stron osobistej, bądź na podstawie oświadczenia dwóch świadków tożsamości lub drugiego przywołanego notarjusza (§ 55). W ten sposób ustawa austrjacka, podobnież jak francuska, nie zna stwierdzenia tożsamości strony zapomocą dokumentu.

Obecność świadków wymagana jest tylko w pewnych wypadkach wyjątkowych: gdy idzie o spisanie umowy dziedziczenia lub innego rozporządzenia ostatniej woli, gdy strona nie umie pisać, gdy nie zna języka, w którym akt się sporządza, albo gdy jest niewidoma, głucha lub niema (§ 56).

Wymieniając części składowe aktu notarjalnego, § 68 stanowi, że jeżeli strona lub świadek nie umieją pisać, powinni położyć znak odręczny, nazwisko zaś stron podpisze świadek, a nazwisko świadka podpisze drugi świadek. Jeżeli strona nie może położyć nawet znaku odręcznego, o przeszkodzie tej należy wyraźnie wspomnieć i przeszkodę szczegółowo przez świadków aktu stwierdzić. Ten sam § 68 dodaje, że oryginał aktu notarjalnego powinien być zaopatrzony w odbitkę pieczęci notarjusza.

Rozporządzenia ostatniej woli przed dwoma notarjuszami lub przed jednym notarjuszem lub dwoma świadkami ustnie zeznane lub na piśmie złożone są równoznaczne z rozporządzeniami sądowemi ostatniej woli (§ 70).

Prócz sporządzania aktów notarjalnych notarjusze uprawnieni są do wydawania poświadczeń urzędowych: zgodności odpisów, dokładności przekładów (gdy notarjusz jest mianowany tłomaczem na dany język obcy) prawdziwości podpisów, czasu okazania dokumentu, pozostawania osoby przy życiu, zawiadomienia o oświadczeniach, uchwał walnych zebrań, protestów weksli, i innych wydarzeń rzeczywistych (§ 76).

Przy najważniejszym z tych poświadczeń, mianowicie przy poświadczeniu własnoręczności podpisu notarjusz stwierdza, że strona dokument w jego obecności własnoręcznie podpisała lub znajdujący się na dokumencie podpis uznała za swój własny. Przy poświadczeniu podpisu notarjusz spisuje zarazem protokół, który strona również podpisuje, i który pozostaje u niego w aktach. Notarjusz nie odpowiada za treść dokumentu: znać ją powinien tylko o tyle, o ile jest to potrzebne do spisania protokółu (§ 79).

W związku ze sporządzoną u notarjusza czynnością ma on prawo przyjmować gotowiznę, obligi publiczne lub inne papiery wartościowe na zachowanie (§ 107). Jeżeli notarjusz przyjmuje te przedmioty celem złożenia ich w sądzie, powinien to uskutecznić niezwłocznie; jeżeli dla wydania innej osobie, wydanie powinno nastąpić nie później, niż w ciągu dni czternastu (§ 108).

Z ksiąg, prowadzonych przez notarjusza, najważniejszą jest wykaz czynności (repertorjum), który posiada numerację porządkową od dnia objęcia urzędowania przez notarjusza. Do repertorjum wpisuje się w porządku chronologicznym wszystkie czynności, prócz protestów weksli, objętych innym dziennikiem, oraz niektórych poświadczeń, które ustawa wyraźnie od wciągnięcia wyłącza (§ 112).

Za dokonane czynności notarjusz pobiera wynagrodzenie według postanowień, zawartych w taryfie, która jest częścią składową ustawy notarjalnej. Umowa o wyższe wynagrodzenie ponad taryfę jest zakazana i nieważna (§ 171).

Jednocześnie z wydaniem ustawy notarjalnej, wydana została druga, ważna dla notarjatu ustawa o konieczności spisywania aktów notarjalnych w nie-

których czynnościach prawnych z dnia 25 lipca r. 1871 Nr. 76. Ustawa ta, jako obowiązkowo wymagające formy notarjalnej, wymienia następujące czynności: umowy przedślubne, umowy między małżonkami o kupno, zamianę, pensję dożywotnią, pożyczkę, tudzież przyznanie długu; potwierdzenie odbioru posagu; umowy o darowiznę bez rzeczywistego oddania, tudzież dokumenty, zeznane przez niewidomych, głuchych nieumiejących czytać, albo przez niemych nieumiejących pisać.

Jednakże sprzedaż nieruchomości jak również czynności hipoteczne, tem rozporządzeniem nie objęte po dziś dzień mogą być sporządzane w formie prywatnej, przy poświadczeniu podpisów przez sąd lub przez notarjusza. Wobec tego dr. R e i c h, niewątpliwie autorytet w zakresie notarjatu austrjackiego, czyni uwagę, że większość dokumentów, jakie znajdują się w Austrji w obiegu cywilnym, są to dokumenty prywatne, z poświadczeniem lub bez poświadczenia podpisu.[1])

Tego stanu rzeczy nie można uważać za normalny: sporządzanie tak ważnych dokumentów, jak sprzedaż nieruchomości i wogóle czynności hipoteczne w formie prywatnej, niepotrzebnie ułatwiając to, co powinno być zawsze rezultatem długiego, poważnego namysłu, wprowadza wielką niepewność do bardzo ważnej sfery stosunków prywatnych, dotyczącej własności nieruchomej.

NOTARJAT W HISZPANJI

Notarjat hiszpański opiera się na ustawie o notarjacie z dnia 28 maja r. 1862 *(ley organica del notariado de 28 de mayo de 1862)* i na regulaminie w przedmiocie ustroju i trybu postępowania notarjuszów z dnia 7 listopada r. 1921 *(reglamento de la organizacion y regimen del notariado)* [2]).

„Notarjusz jest funkcjonarjuszem publicznym *(funcionario publico)*, upoważnionym do nadawania charakteru i wiary publicznej, stosownie do przepisów prawa, umowom i innym czynnościom pozasądowym" (art. 1 ust.).

Wszyscy notarjusze w całem państwie należą do jednej klasy. Jednakże ze względu na wysokość zarobków dzielą się na trzy kategorje.

Notarjusz jest funkcjonarjuszem publicznym, mianowanym dożywotnio przez dekret królewski. Urzęduje w swoim okręgu. Liczba notarjuszów, oznaczona w dekrecie królewskim, może być zmieniona nie wcześniej, niż po upływie lat 8 od wydania dekretu.

Nominację na notarjusza otrzymuje ten, kto skończył lat 25, jest moralnie nieskazitelny i ukończył studja prawnicze (ze stopniem licencjata) i złożył specjalny egzamin.

Notarjat hiszpański tworzy 15 okręgów terytorjalnych. Wszyscy notarjusze danego okręgu stanowią kolegjum notarjalne *(colegio de notarios)* i wybierają kierowniczą radę notarjalną *(junta directiva)* (art. 41, 42 ust.).

Rady notarjalne rozpoznają spory pomiędzy notarjuszami, w wypadkach mniejszej wagi sprawują jurysdykcję dyscyplinarną oraz prowadzą rewizję kancelarji notarjalnych; każda kancelarja musi być zrewidowana przynajmniej raz na trzy lata (art. 478 reg.).

Rady czyli junty notarjalne mogą się połączyć w juntę generalną (*Junta general*, art. 479 reg.). Junta generalna zbiera się przynajmniej raz na trzy lata na posiedzenia, które nie mogą trwać dłużej nad trzy dni. Udział w niej mogą brać wszyscy notarjusze z całego państwa. Zajmuje się ona sprawami, dotyczącemi ogółu notarjatu, jako korporacji.

Notarjusze utrzymują się z wynagrodzenia za czynności według taryfy urzędowej r. 1874.

Notarjusz może otrzymywać emeryturę, gdy stał się niezdolnym do pracy wskutek choroby, jakiej mógł się nabawić, ratując akty notarjalne w wypadku powodzi, pożaru lub z innej przyczyny siły większej (art. 46 ust.). Po śmierci notarjusza prawo to do emerytury przechodzi na pozostałą po nim wdowę i nieletnie dzieci.

Notarjusze spisują akty notarjalne, wyrażające wolę stron, poświadczają podpisy i odpisy, przechowują dokumenty i papiery wartościowe. Akty notarjalne mają wiarę publiczną: stanowią całkowity dowód zawartej w nich treści aż do zapisania się na fałsz i korzystają z wykonalności przymusowej. Oryginał aktu pozostaje u notarjusza, strona otrzymuje wypis, który ma znaczenie równe z oryginałem i w zasadzie może być wydany tylko w jednym egzemplarzu. Akty między żyjącymi muszą być sporządzane w obecności przynajmniej dwóch świadków (art. 20 ust., art. 273 reg), akty mortis causa, według przepisów kodeksu cywilnego, sporządzane są w obecności 3, 5 lub 7 świadków [3]). Akty notarjalne uważane są za stanowiące własność państwa. Notarjusze własność tę jedynie przechowują i są odpowiedzialni za całość aktu. W razie gdyby akty zginęły lub zostały uszkodzone, muszą je odtworzyć na swój koszt (art. 36, ust. 197 reg.).

Formy notarjalnej wymagają: akty, dotyczące ustanowienia, przelewu, zmiany lub umorzenia praw rzeczowych, stosujących się do nieruchomości, umowy i dzierżawy na okres czasu nie krótszy niż lat 6, umowy przedślubne, upoważnienia do zawarcia małżeństwa, do zarządzania majątkiem, do czynności, wymagających formy notarjalnej, tudzież akty, które mają być ujawnione w księdze hipotecznej.

(d. c. n.)

---

[1]) *Das öffentliche Urkundwesen der europäischen Staaten* herausgegeben vom Ständigen Ausschusse des Internationalen Notar-Kongresses. Halle a/S. (Weissler), str. 28.

[2]) *Legislacion notarial.* Madrid. 1930. Reus.

[3]) *Lehr. Eléments de droit espagnol.* 1, str. 423 ss.

WIKTOR NATANSON

USTAWA MARCOWA O TERENACH BUDOWLANYCH

PRÓBA WYKŁADNI ZE STANOWISKA PRAKTYKI

Mało która ustawa wywołała tyle perturbacji w praktyce notarjalnej, co ustawa z dnia 24 marca r. b. o wyłączeniu terenów budowlanych z pod działania przepisów o przebudowie ustroju rolnego (Dz. Ust. Nr. 27, poz. 230).

Ustawa ta budzi w codziennem zastosowaniu cały szereg kwestji i wątpliwości, z których niektóre na tem miejscu uwydatnimy, i stanowi nieprzerwanie przedmiot dyskusji w kołach notarjalnych.

Nic dziwnego, jeżeli się zważy, że wspomniana ustawa, która zwalnia tereny budowlane, podlegające dotychczas działaniu przepisów prawnych z zakresu reformy rolnej, od wszelkich w tym względzie ograniczeń i rygorów, — jest niezmiernie lakoniczna, bo streszczająca się właściwe tylko w jednym artykule. W takiej sytuacji musiał wyłonić się szereg kwestji praktycznych na tle konfliktu norm z zakresu przepisów o reformie rolnej z normami, dotyczącemi terenów, podlegających prawu budowlanemu.

W tym stanie rzeczy interpretacja ustawy z 24 marca r. b. w każdym konkretnym przypadku praktycznym winna iść poprzez analizę pojęcia terenu budowlanego w rozumieniu obowiązujących przepisów prawa budowlanego w związku z przepisami z zakresu reformy rolnej.

*

Art. 53 prawa budowlanego z 16 lutego 1928 r. (Dz. Ust. Nr. 23, poz. 202) stanowi, że za tereny budowlane uważane będą: a) „tereny, znajdujące się w obrębie osiedli, objęte prawomocnym planem zabudowania, albo uznane przez organ uchwalający gminy za budowlane"; b) — dotyczy uzdrowisk.

Pkt. a) art. 53 uległ nowelizacji rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 3 grudnia 1930 r. (Dz. Ust. Nr. 86, poz. 663), a to w tym sensie, że do przytoczonego tekstu dodane zostało zdanie następujące:

„o ile chodzi o osiedla wiejskie, nie będące uzdrowiskami, uznanemi za posiadające charakter użyteczności publicznej, uznanie terenów za budowlane w drodze uchwały organu uchwalającego może nastąpić tylko za zgodą odnośnego urzędu ziemskiego".

Nowela grudniowa 1930 r. do prawa budowlanego wkroczyła już przeto wyraźnie na teren osiedli wiejskich, a więc na teren działania ustawy o reformie rolnej, zastrzegając tylko, by niejako zagarnięcie gruntów wiejskich (podmiejskich) na cele budowlane miast w ramach planu budowlanego (por. art. 7 pr. budowl.) i podciągnięcie tych gruntów pod przepisy prawa budowlanego nie następowało bez zgody właściwych władz ziemskich.

Zastrzeżenie to nie wpłynęło w niczem na istotę położenia prawnego, jakie się wytworzyło z chwilą wydania noweli z 3 grudnia 1930 r., a które polegało na tem, że prawo budowlane oderwało od bloku terenów, pozostających w sferze działania przepisów o reformie rolnej, grunta podmiejskie, które w drodze właściwej uchwały i za zgodą władz ziemskich w każdem miejscu i w każdym czasie mogły i mogą się stać terenami budowlanemi, a więc terenami, przeniesionemi w odmienną dziedzinę normatywną.

Istotnie, należy wziąć pod uwagę, że ustawa o wykonaniu reformy rolnej z 28 grudnia 1925 r. (Dz. Ust. Nr. 1, poz. 1, 1926), żywo się terenami podmiejskiemi interesuje, stanowiąc w art. 7 o tworzeniu osiedli dla robotników, rzemieślników, urzędników itp., drogą przeznaczania odpowiednich nadwyżek gruntów właściwym władzom, w myśl przepisów o rozbudowie miast, a w art. 49 przepisując parcelację gruntów podmiejskich na tworzenie gospodarstw warzywniczo-ogrodniczych i kolonji z zastosowaniem przepisów art. 45. Wymienione artykuły ustawy o wykonaniu reformy rolnej w następstwie zmieniane nie były.

Tak więc, gdy tereny podmiejskie w określonych ramach ulegały parcelacji w trybie przepisów o reformie rolnej, rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 3 grudnia 1930 r. wyraźnie umożliwiło uznanie tych terenów za budowlane, a przeto za ulegające przeniesieniu do innej sfery prawnej, co w konsekwencji dla przecięcia nieuniknionych w tych warunkach konfliktów kompetencyjnych i materjalnych, musiało doprowadzić, acz ze znacznem w rzeczywistości opóźnieniem, do wyłączenia rzeczonych terenów z pod rygorów, przewidzianych w przepisach rolnych, nie mających do nich zastosowania z logiki rzeczy i logiki prawa, co właśnie nastąpiło przez wydanie ustawy z 24 marca 1933 r.

I oto powstała kapitalna kwestja: czy dlatego, że tereny podmiejskie uznane zostały we właściwym trybie za budowlane, a więc podlegające działaniu odmiennej sfery prawnej, w szczególności zaś innemu zasięgowi kompetencji administracyjnej (art. 52 i 57 pr. budowl.), bo w praktyce w tem tkwi sedno sprawy, czy tylko dlatego, powtarzamy, tereny te mają utracić wszelkie dobrodziejstwa, z jakich mogłyby korzystać, gdyby nie były uznane za budowla-

ne i podlegałyby nadal działaniu przepisów z zakresu reformy rolnej?

Wydaje się, że w tej właśnie kwestji podstawowej tkwią korzeniami wszelkie wątpliwości praktyczne, jakie ustawa z 24 marca r. b. nieustannie nasuwa. Boć jedno z dwojga: albo myślą prawodawcy, który zgrzeszył w tym wypadku zbytnim lakonizmem, było: 1) przeniesienie terenów podmiejskich w obręb działania przepisów budowlanych ze zwolnieniem ich od zbędnych i utrudniających parcelację podmiejską ścieśnień i rygorów, które nie mają uzasadnienia celowego w stosunku do gruntów, nie wchodzących w orbitę działania przepisów o reformie rolnej, ale 2) z zachowaniem dla tych terenów wszelkich przywilejów prawnych, na rzeczonych przepisach opartych, bądź też prawodawca chciał tylko pierwszego z wyłączeniem drugiego, innemi słowy— prawodawca chciał przeniesienia, o którem mowa, ale w związku z tą potencjalną zmianą położenia prawnego terenów podmiejskich chciał równocześnie zrównać je całkowicie z terenami miejskiemi, z pozbawieniem wszelkich szczególnych uprawnień i przywilejów.

*

Wchodzimy więc na teren wykładni logicznej poprzez motywy prawodawcze, ale tu odrazu spotykamy się z zarzutem (por. S e w e r y n S z e r: Opłaty stemplowe przy parcelacji terenów budowlanych, „Gazeta Sądowa Warszawska" Nr. 25 r. b.), że w myśl nowoczesnej teorji interpertacyjnej każda ustawa żyje własnem życiem i tylko sama w sobie stanowi źródło wykładni, niezależnie od woli prawodawcy, która nie chciała, czy też nie umiała objawić się inaczej, niż to w literze ustawy znalazło wyraz.

Mniemamy, że teorja ta nie jest trafna, czyni ona bowiem z normy prawnej nieomal że abstrakt, do którego muszą się nagiąć wszelkie względy logiki stosunków prawnych oraz celowości praktycznej i słuszności życiowej, któremi to względami prawodawca, w założeniu teoretycznem przynajmniej, zawsze się kieruje.

Jeżelibyśmy wejść chcieli na drogę tej teorji interpretacyjnej, zresztą jednej z wielu współczesnych, czy nowoczesnych, boć myśl prawnicza ani na chwilę nie przybiera sztywności formułkowej i nie przywdziewa się w szaty kanoniczne, to odwieczny dylemat: życie dla prawa, czy prawo dla życia — musiałby być bezapelacyjnie rozstrzygnięty w sensie obciągnięcia kwitnących gałęzi drzewa życia mniej lub więcej kolczasto najeżonemi drutami abstrakcyjnie ujmowanych i takoż pojmowanych norm prawnych. Taka zaś tendencja w rozstrzygnięciu jednego z wiecznych dylematów społecznych, szczególnie w naszej dobie „kryzysu" wszelkich dziedzin twórczości ludzkiej (por. S t a n i s ł a w Z a l e s k i: Dwa kryzysy, „Głos Sądownictwa", Nr. 11, 1931 r.), a już tembardziej pod notarjalnym kątem patrzenia i myślenia, jest całkowicie nie do przyjęcia. Uzasadnienie tej tezy przekraczałoby, oczywiście, ramy niniejszych uwag, to też wypada je odłożyć do stosownej chwili.

*

Wracając przeto z tej wycieczki w dziedzinę teorji wykładni prawa do rzeczywistości rzeczywistej, która jest przedmiotem naszych rozważań, musimy przedewszystkiem usiłować odpowiedzieć na sformułowane powyżej pytanie, wkraczające w dziedzinę intencji i woli prawodawcy, w stosunku do ustawy z 24 marca 1933 r.

Z ogólnego wywodu, w którym staraliśmy się uwydatnić genezę tej ustawy, oraz z samej logiki rzeczy, znajdującej oparcie w przebiegu prac prawodawczych, zda się nie ulegać wątpliwości, że myślą twórców ustawy marcowej było uproszczenie i ułatwienie procesu parcelacji terenów podmiejskich przez zwolnienie ich od wszelkich ścieśnień przepisów agrarnych i włączenie do ogólnej sfery miejskiej polityki budowlanej, którą Państwo, jak wiadomo, wszelkiemi dostępnemi i możliwemi środkami wszechstronnie u nas forytuje.

Jakiż w istocie byłby cel ustawodawcy i jakiemiż mógłby się on powodować względami, gdyby wyłączając tereny podmiejskie uznane za budowlane z pod działania przepisów agrarnych, co jest jak zaznaczyliśmy, logiczną konsekwencją postanowienia pkt. 2 art. 1 noweli do prawa budowlanego z 3 grudnia 1930 r., miałby tereny te pod względem prawnym postawić w położenie gorsze w porównaniu do tych terenów podmiejskich, które nie zostały uznane za budowlane?

Dlaczego jakiś teren, znajdujący się w sferze interesów mieszkaniowych miast (art. 7 i 49 ust. o wyk. reformy rolnej i rozp. wykon. Ministra Reform Rolnych z 7 czerwca 1930 r., Dz. Ust. Nr. 51, poz. 430), ale z tych czy innych względów nie uznany za budowlany w trybie art. 53, pkt. a) prawa budowlanego w brzmieniu noweli z 3 grudnia 1930 r., miałby być pod różnemi względami prawnie uprzywilejowany w stosunku do sąsiedniego terenu, reprezentującego większe wartości ze stanowiska polityki mieszkaniowej i budowlanej miasta i dlatego właśnie uznanego za budowlany?

Mówimy o uprzywilejowaniu prawnem, choć na pierwszy rzut oka zdawaćby się mogło, że jest wręcz przeciwnie, że to raczej teren budowlany znajduje się w lepszem położeniu, skoro zwolniony został od

ograniczeń, przewidzianych w przepisach agrarnych.

Zapewne, na pewnych odcinkach grunt budowlany po wydaniu ustawy marcowej zyskał na swobodzie ruchów. Tak, naprzykład, zwolnienie terenów budowlanych na obszarze mocy obowiązującej przepisów z 11 czerwca 1891 roku od ograniczeń tego prawa w zakresie dzielenia gruntów włościańskich, jest niewątpliwie wydatną zmianą na lepsze, ale zmiana ta dotyczy raczej przypadku szczególnego. Natomiast, w zakresie przepisów ogólnych, które mają zastosowanie w każdym wypadku parcelacji podmiejskich terenów budowlanych, uwydatnia się w świetle zaznaczonej teorji rygoryzmu tekstowego uprzywilejowanie prawne terenów, nie uznanych za budowlane.

Ze stanowiska praktycznego, w wypadku ogólnym, w którym nie mają zastosowania przepisy specjalne ustaw agrarnych, jak w podanym przykładzie, ustawa z 24 marca r. b. nic w istocie nie zmieniła, wprowadzając tylko jedną zmianę mechaniczną: uczyniła zbędnem zyskiwanie zaświadczenia (zezwolenia) urzędu ziemskiego, poprzestając na zaświadczeniu (zatwierdzonym planie parcelacji) właściwego organu samorządu terytorjalnego.

I ta zmiana kompetencyjna ma prowadzić do tego, że parcelacja terenów podmiejskich w jednym i drugim wypadku ma korzystać z odmiennych uprawnień z wyraźnem uprzywilejowaniem terenów, nie uznanych za budowlane?

*

Oto dwa przykłady, uwydatniające zaznaczone uprzywilejowanie, a zarazem dwie kwestje, jakie wyłoniły się w praktycznem stosowaniu omawianej ustawy marcowej.

Art. 58, ust. 3, zd. 1, ustawy stemplowej stanowi, jak wiadomo, że pisma, stanowiące tytuł przejścia własności przy parcelacji, przeprowadzonej na zasadzie przepisów o reformie rolnej, podlegają opłacie w wysokości 1% zamiast 4%. I oto przy parcelacji terenów podmiejskich, uznanych za budowlane, przed wydaniem ustawy marcowej pobierało się 1%, a obecnie pobiera się 4%.

Co się właściwie zmieniło? Czy istota tej parcelacji zmieniła się choć o jotę? Czy dawniej, wobec zatwierdzonego planu parcelacji w myśl przepisów prawa budowlanego zezwolenie urzędu ziemskiego nie było tylko formalnością i czy dopełnienie tej formalności nadawało parcelacji charakter agrarny w sensie przepisów o reformie rolnej?

Nic się w gruncie rzeczy nie zmieniło, odpadła tylko zbędna formalność, która nie miała już racji bytu od chwili noweli grudniowej 1930 r., istota parcelacji pozostała bez zmiany, a jednak — przychodzi wydatne obciążenie parcelacji terenów podmiejskich przez podwyższenie opłaty stemplowej do 4% i równomierne podwyższenie opłaty komunalnej.

Ministerstwo Skarbu poszło po linji najmniejszego oporu i literalnej wykładni art. 58, ust. 3, zd. 1 u. o. s. w związku z ustawą marcową, orzekając, że ponieważ tereny budowlane nie podpadają już pod przepisy o reformie rolnej, więc niema podstaw do stosowania przy parcelacji tych terenów ulgowej stawki (wykładnia urzędowa Nr. 374, Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 19, 1933 r., poz. 179).

Drugi przykład i druga kwestja praktyczna. Istnieje ustawa z 13 lutego 1932 r. o ujawnianiu hipotecznem zezwoleń na parcelację gruntów (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 95), która stanowi, że ujawnienie zezwolenia na parcelację w trybie ustawy o wykonaniu reformy rolnej, na wniosek okręgowego (obecnie — powiatowego: art. 21 rozp. Prez. Rzplitej z 11 lipca 1932, Dz. Ust. Nr. 67, poz. 622) urzędu ziemskiego będzie ujawnione w księdze hipotecznej (gruntowej) w formie wpisu ostrzeżenia (adnotacji), które ma ten skutek, że wpisy w następstwie ujawnione nie przechodzą na działki, nabyte w toku parcelacji, której ostrzeżenie dotyczy.

I oto mamy taki wypadek, że mimo ujawnionego ostrzeżenia o zezwoleniu na parcelację, wierzyciel właściciela nieruchomości, stanowiącej teren budowlany, ale jeszcze przed wydaniem ustawy marcowej, zapisał hipotekę sądową, jakkolwiek w ówczesnym stanie prawnym na nic mu się to zdało, gdyby cała nieruchomość została rozparcelowana. Ale ów wierzyciel był aż nadto przezorny, bo wychodził z założenia, że może się coś z czasem zmienić. I istotnie doczekał się... ustawy z 24 marca 1933 r.

Zastanówmy się nad wytworzonem położeniem. Strony zgłaszają się do notarjusza o sporządzenie w trybie parcelacyjnym aktu kupna - sprzedaży działek podmiejskiego gruntu budowlanego. Na hipotece tego gruntu figuruje wciągnięty po dacie ostrzeżenia (adnotacji) o zezwoleniu na parcelację wpis, zabezpieczający pretensję owego wierzyciela. Idąc po linji literalnej i rygorystycznej wykładni art. 1 ustawy marcowej, należałoby wpis ten przenieść na każdą z parcelowanych działek, na co, oczywiście, strony się nie zgodzą i parcelacja do skutku nie dojdzie.

Co w tych warunkach ma zrobić notarjusz? Strony wszak nie rozumują, tajniki ustawy marcowej są im najzupełniej obce, chcą sporządzić dobrze akt — i nic ponadto. Ciężar tego „dobrze“ spada całkowicie na barki rejenta. Odmówić sporządzenia aktu bez przeniesienia wierzytelności na parcelowane działki, czy też zdobyć się na odwagę, idąc po linji

(dokończenie obok — na str. 11)

MARJAN KURMAN

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA POLSKIEGO

WCHODZĄCEGO W ZAKRES CZYNNOŚCI NOTARJALNYCH I HIPOTECZNYCH

ZA 1930 R. (DRUGIE PÓŁROCZE), 1931 R. 1932 R. I 1933 R. (PIERWSZE PÓŁROCZE), ORAZ PRZEGLĄD ZA TENŻE CZAS ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO I. C.

Egzekucja. — Dz. ust. 60/1932, poz. 571. *Kto* celem udaremnienia egzekucji *usuwa,* uszkadza, ukrywa, zbywa lub obciąża mienie zajęte lub zagrożone zajęciem, podlega karze więzienia do lat 2 lub aresztu do lat 2. (Kod. Kar. art. 282).

„ Dz. ust. 25/1932, poz. 219. — O ulgach w egzekucji sądowej przeciwko gospodarzom rolnym. O decyzji Sądu wstrzymującej licytację winna być uczyniona wzmianka w księdze hipotecznej.

„ — Dz. ust. 94/1932, poz. 809. Należności pieniężnych, opartych na tytułach prywatno-prawnych, przypadających *od związków komunalnych* można dochodzić w drodze sądowej, bądź administracyjnej.

(dokończenie ze str. 10-ej)

takiej wykładni ustawy marcowej, która jest zgodna z logiką i sensem prawniczym? W pierwszym wypadku — zdumienie klijentów, którzy nie mogą doprowadzić do skutku parcelacji, zdawałoby się zupełnie pod względem prawnym pewnej, wobec ujawnionego zezwolenia w trybie ustawy z 13 lutego 1932 r., a przeważnie już i zadatkowanej w drodze prywatnej umowy przyrzeczenia kupna-sprzedaży. W drugim wypadku — perspektywa niezatwierdzenia aktu wobec pominięcia jawnych z wykazu uprawnień wierzyciela, a co za tem idzie — jeszcze większe niezadowolenie klijentów.

Oto, jakie dylematy narzuca w praktyce ustawa z 24 marca r. b., której nieskoordynowanie z przepisami agrarnemi i z niemi związanemi, wytwarza dotkliwą lukę prawną. Lukę tę należy wypełnić w drodze interpretacji, doszukującej się poprzez literę tekstu i genezę ustawy marcowej istotnej myśli prawodawcy, który chciał uczynić dobrze — ułatwić parcelację terenów podmiejskich w celach budowlanych, zwalniając tereny te od zbędnych rygorów przepisów agrarnych, a wolę swą wyraził tak, że stworzył ustawę, która myśli jego przy literalnej jej wykładni zadaje kłam: ustawa z 24 marca 1933 r. nie tylko bowiem w praktyce nie ułatwia, ale wręcz utrudnia, a w pewnych wypadkach nawet wogóle uniemożliwia parcelację podmiejskich terenów budowlanych.

Emfiteuza. — *Warunki konsensu* wiążą następców, chociażby nie zostały ujawnione w wykazie hipotecznym. (S. N. I. 15.IX.1932 — Nr. 2862/31).

„ — *Warunek* konsensu czynszowego *upoważniający* właściciela zwierzchniego *do zmiany wysokości czynszu* po upływie okresu trzydziestoletniego „według własnego uznania w związku ze zmianą wartości nieruchomości“, nie może być poczytany za niedozwolony warunek własnowolny. Nabywca praw czynszowych jest odpowiedzialny przed właścicielem zwierzchnim za uiszczenie opłat i za poprzednie przelewy tych praw (S. N. I. z 15 września 1932 C. 2862/31).

Ewikcja hipoteczna. — *Zamiana ewikcji hipotecznej,* zabezpieczającej wydane przez dłużnika *weksle, na czysty wpis* nie skutkuje odnowienie zobowiązania. Wobec tego *przy przerachowaniu* należy wziąć pod uwagę datę pierwotnego zobowiązania wekslowego (S. N. I. 20 sierp. 1930, C. 951/30).

Firma. — Mający *prawo używania cudzego nazwiska* w firmie swego przedsiębiorstwa nie może zabronić osobie, noszącej to nazwisko, umieszczenia tegoż nazwiska we własnej firmie tejże osoby. (S. N. III. 12 maja 1932 — 785/32).

Fundusz pracy. — Ustawa z dn. 16 marca 1933 r. (Dz. Ust. 22/1933, poz. 163). Ustawa o funduszu pracy ma na celu dostarczenie pracy lub środków utrzymania osobom, pozbawionym pracy, a nieposiadającym innych środków do życia (art. 1). Notarjusze, pisarze hipoteczni, adwokaci uiszczają na rzecz funduszu pracy *opłatę w wysokości 1% ich opodatkowanego dochodu z pracy zawodowej* (art. 17). *Pracodawcy, zatrudniający pracowników,* pobierających uposażenia służbowe bądź wynagrodzenia za najemną pracę, uiszczają na rzecz funduszu pracy opłatę w wysokości 1% zarobków, uposażeń i wynagrodzeń, wypłacanych tymże pracownikom (art. 15). Opłata powyższa obejmuje nietylko pracowników umysłowych, ale i *wszystkich* wogóle *pracowników.* I tylko, gdy zarobek miesięczny *nie przekracza 150 zł.,* Minister Opieki Społecznej ma prawo zastąpić powyższą opłatę — opłatą ryczałtową (art. 15).

„ Rozp. Prezesa Rady Ministrów o świadczeniach na rzecz funduszu pracy. — Dz. ust. 22/1933, poz. 176. *Za podstawę obliczania* wysokości opłat od notarjuszów, pisarzy hipotecznych, oraz od samodzielnych wolnych zajęć zawodowych (art. 17 ust.) *służy dochód ustalony do podatku dochodowego. Obliczenie i pobór uskuteczniają* Urzędy Skarbowe jednocześnie z obliczeniem i poborem podatku dochodowego do 1 listopada każdego roku (§ 7). Opłaty na fundusz pracy, należne od pracowników, potrącają pracodawcy (§ 3) w wysokości 1% zarobków bez jakichkolwiek potrąceń (§ 2) przy każdorazowej wypłacie (§ 3). Przy obliczeniu wysokości tych opłat nie bierze się pod uwagę kwot mniejszych od 1 złotego (§ 2). *Kwoty potrącane przez pracodawców, należy wpłacać do Kasy Chorych* bezpośrednio lub na jej rachunek czekowy w P. K. O. do końca miesiąca następującego po wypłacie; równocześnie należy *złożyć deklarację,* zawierającą dokładne obliczenie opłat oraz *szczegółowe dane* (listy płacy), stwierdzające, ile, z jakiego tytułu i za jaki okres czasu opłaty są uiszczane (§ 3).

Gmin miejskich wykaz. — Dz. ust. Nr. 113/1932, poz. 937.

Godziny nadliczbowe. — *Układ odnośnie pretensji za pracę w godzinach nadliczbowych,* już wykonaną, jest dopuszczalny. (S. N. I. C. 358/31, z dnia 9.VI. 1931 r.).

Górnicze prawo. — Dz. Ust. 85/1930, poz. 654. — Zwrócić należy uwagę na art.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 15—22, 31, 32,

37, 38, 48—53, 55—57, 59—63, 66, 70, 72, 73, 75—82, 84—89, 95, 98, 118, 174—177, 181, 182, 201—205, 272, 278, 279 i 320.

Granice parceli. *Gdy* przy rozdrabnianiu większej nieruchomości ziemskiej *granice i przestrzeń poszczególnych działek dokładnie zostały oznaczone w planie parcelacyjnym* i dane te z powołaniem się na taki plan parcelacyjny następnie przy sprzedaży *wniesione zostały do wykazu hipotecznego* — wskazane na powyższym planie linje graniczne, oddzielające poszczególne działki, są nieprzedawnialne i przy rozgraniczeniu nie mogą być przesunięte. (S. N. I. C. 533/30, z dnia 17.X.1930 r.).

Hipoteczne opłaty. — Dz. ust. 27/1932, poz. 250. Zmiana przepisów (Dz. Ust. 54/1928, poz. 520): opłaty *stałe 3-złotowe* (art. 36 i 39) zamienione zostały *na 5-złotowe* i opłaty procentowe $^1/_4$% (art. 37) zastąpiono — $^1/_3$%.

„ Dz. ust. 47/1932, poz. 448. — *Jednolity tekst* przepisów wskutek zmian, podanych w Dz. ust. 27/1932, poz. 250.

„ Rozp. Min. Spraw. z dn. 20 czerwca 1932 r. (Dz. ust. 57/1932, poz. 554). *w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu* przepisów tymczasowych o kosztach sądowych.

Hipoteka wnętrza. — Patrz Prawo Górnicze 85/1930, poz. 654. Każde pole górnicze powinno być *wpisane w odrębnym wykazie hipotecznym* do ksiąg gruntowych (hipotecznych), względnie górniczych. O wpisie tym, jak również o wpisię przeniesienia własności pola górniczego powinien Sąd (Wydz. Hip.) zawiadomić właściwy wyższy urząd górniczy (art. 18). Na właściciela nadania górniczego, które zostało udzielone na podstawie złożonego przed dniem 1 stycznia 1932 r. zgłoszenia o odkryciu rud żelaznych, cynkowych, ołowianych, węgla kamiennego, brunatnego, antracytu, ciąży w dalszym ciągu, stosownie do postanowień art. 501 do 509 ros. Ust. Górn. *obowiązek wynagrodzenia właścicieli gruntów za użytkowanie wnętrza.* Obowiązek ten powinien być wpisany do księgi hipotecznej nadania górniczego jako ciężar wieczysty. Wymieniony ciężar wieczysty, w wysokości, nieprzekraczającej norm ustawowych, przepisanych w art. 509 ros. Ust. Górn., *korzysta z pierwszeństwa w zaspokojeniu przed wszystkiemi wierzycielami hipotecznymi.* Na własności górniczej, nadanej na podstawie zgłoszeń, złożonych w czasie od dnia 1 stycznia 1932 r. do dnia 31 grudnia 1936 r., ciąży *ciężar wieczysty w postaci obowiązku płacenia właścicielom gruntów, objętych polem górniczem, corocznie 1% wartości wydobytego w ciągu roku węgla* kamiennego, brunatnego, antracytu lub rudy cynkowej, jeżeli zgłoszenie dotyczyło tych minerałów, a ½% wartości, wydobytej w ciągu roku rudy żelaznej lub ołowianej, jeżeli zgłoszenie dotyczyło tych rud. *Powyższy ciężar wieczysty nie może być przedmiotem sprzedaży, oddzielnej od gruntu, pokrytego nadaniem.* Ciężar ten *nie może być wykreślony z księgi hipotecznej nadania górniczego naskutek dobrowolnej ugody właściciela nadania z właścicielem gruntu* (art. 296).

Indos zastępczy — nie może być in blanco — musi zawierać *wyraźną wzmiankę, oznaczającą pełnomocnictwo* (S. N. I., 4 marca 1930. C. 1144/29).

Intercyza handlującego — *nieujawniona w rejestrze* — nie obowiązuje trzeciego, chyba o niej skądinąd wiedział. Ogłoszenie intercyzy w b. Sądzie Handlowym w trybie art. 67 K. H. nie zwalnia od obowiązku ujawnienia tejże umowy w rejestrze handlowym. (S. N. I., 21 sierpnia 1930 r. C. 91/30).

Intercyza małoletniego. Stroną zawierającą jest małoletni, a nie osoby, w asystencji których działa, — a więc i *przeciwpisma* tych ostatnich nie mają znaczenia. (S. N. 10/1930).

Izby przemysłowo-handlowe. — Ustawa z dn. 10 marca 1932 r. — Dz. ust. 29/1932 poz. 292. *Zmiany* w rozp. Prezyd. Rzeczyp. z dnia 15 lipca 1927 r. (Dz. ust. 67/1927 poz. 591), — art. 2, 5, 6, 9, 15, 17, 18, 19, 21, 22. (Prezesowi może być przekazane statutem rozstrzyganie w imieniu Izby pewnych kategoryj spraw, uchwałą zaś plenarnego zebrania może mu być powierzone załatwienie spraw poszczególnych), 25, 26, 28, 30 i 33. Ponadto w art. 2 niniejszej ustawy z dn. 10 marca 1932 r. zaznaczono, że we wszystkich Izbach, działających w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie powyższego rozporządzenia z dnia 15 lipca 1927 r. *pierwsza pięcioletnia kadencja* (art. 9 rozp.) liczy się od dnia 1 stycznia 1930 r. Na czas trwania tej kadencji przedłuża się również okres pełnienia czynności dotychczasowych prezesów i wiceprezesów Izb.

Izby Rolnicze. — Dz. ust. 2/1932, poz. 16, — *jednolity tekst* rozporządzenia o Izbach Rolniczych z dn. 22 marca 1928 r. Szczegółową *organizację* każdej Izby Rolniczej *określa statut* w ramach niniejszego rozporządzenia jak również i jej nazwę. *Statut nadaje Minister Rol. i Ref. Rol., który postanawia również o każdej zmianie statutu* na podstawie uchwały rady Izby (art. 4). Do przeprowadzenia *prac, związanych z uruchomieniem nowopowstającej Izby Rolniczej. Minister* Rob. i Ref. Rol. wyznacza *komisarza,* który pełni również *obowiązki prezesa Izby* do chwili zatwierdzenia wyboru prezesa, dokonanego przez zarząd Izby. *Komisarzowi służy prawo zaciągania* — za zgodą wojewody — *zobowiązań niezbędnych* dla przeprowadzenia zadania. Zobowiązania te obciążają Izbę (art. 6). Izby Rolnicze na żądanie władz lub osób zainteresowanych wyznaczają *rzeczoznawców* do wydawania opinji, stwierdzania stanu faktycznego oraz innych działań, wymagających wiarogodności i znajomości rzeczy w sprawach, dotyczących rolnictwa (art. 9). Do zakresu działania *Rady Izby należy:* decydowanie o zaciąganiu *pożyczek, nabywaniu, zbywaniu i obciążaniu nieruchomego majątku* Izby oraz o przyjmowaniu na rzecz Izby darowizn i zapisów. Uchwały Rady winny być powzięte bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców i wymagają zatwierdzenia Ministra Roln. i Ref. Roln. Kompetencję Rady określa szczegółowo statut z uwzględnieniem postanowień niniejszego rozporządzenia (art. 35). W innych wypadkach potrzebna jest obecność $^1/_3$ ogółu członków, którzy decydują większością głosów (art. 38). Rada Izby wybiera ze swego grona *Zarząd* Izby w tej ilości członków, jaka jest określona w statucie, a to w głosowaniu tajnem, większością co najmniej połowy ogólnej ilości radców. Członkowie zarządu wybierani są na trzy lata (art. 40). Zarząd decyduje we wszystkich sprawach, niepodlegających uchwałom Rady Izby i nienależących do kompetencji Prezesa Izby (art. 41). *Do prawomocności uchwał zarządu potrzebna* jest obecność prezesa lub wiceprezesa oraz conajmniej połowy członków zarządu. Uchwały zapadają większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego. Prawa i obowiązki członków określi statut. Ustępujący zarząd sprawuje swe czynności do chwili utworzenia nowego zarządu (art. 42). *Prezes Izby* reprezentuje ją nazewnątrz, zwołuje posiedzenia Rady i Zarządu, na których przewodniczy. Wszelkie *dokumenty,* ustanawiające dla Izby *zobowiązania* prawnomajątkowe, *winny być podpisane* przez prezesa Izby oraz conajmniej jednego członka zarządu Izby, (art. 44).

„ Dz. ust. 67/1932, poz. 622, rozp. P-ta R-tej z dn. 11 lipca 1932 r. — *O unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w zakresie administracji rolnictwa i reform rolnych.* Rozporządzenie to obejmuje Izby Rolnicze, *leśnictwo i łowiectwo, scalanie* gruntów, *znoszenie służebności, obrót nieruchomościami* ziemskiemi, *parcelację* i ochronę drobnych dzierżawców rolnych.

— Dz. ust. 94/1932, poz. 817. Zmiany w rozp. z dn. 22 marca 1928 r. O utworzeniu Izby Rolniczej, o jej siedzibie i granicach postanawia Rada Ministrów (art. 3); również i o zniesieniu Izby Rolniczej (art. 7). Izby Rolnicze mogą *powierzać wszelkiego rodzaju związkom, zrzeszeniom i spółdzielniom rolniczym,* prowadzenie poszczególnych prac z własnego zakresu działania oraz przejmować za zgodą Ministra Rol. i Ref. Rol. majątek tych organizacyj w celu właściwego jego zużytkowania (art. 13). Radę Izby tworzą radcowie z wyboru i radcowie mianowani przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych. Ilość radców określa statut w granicach od 20 do 70 osób. Połowę ilości radców, z wyboru wybierają zgromadzenia wyborcze, połowę zaś organizacje rolnicze (art. 17).

Kara wadjalna, — *określona za każdy dzień zwłoki* — ulega zasądzeniu tylko za czas do wytoczenia powództwa. (S. N. 13/27 stycz. 1931. C. 2337/30).

Kartele. — Dz. ust. 31/1933, poz. 270. — *Ustawa* o kartelach z dn. 28/III. 1933 r. Przepisom tej ustawy podlegają umowy, uchwały i postanowienia, mające na celu drogą wzajemnych zobowiązań kontrolę lub regulowanie produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany dóbr w dziedzinie górnictwa, przemysłu i handlu (art. 1). Umowy te powinny być zgłoszone Ministrowi Przemysłu i Handlu w oryginale lub odpisie, uwierzytelnione przez Min. Przem. i Handlu w ciągu 14 dni od dnia ich zawarcia. Takiemuż zgłoszeniu i w tymże terminie podlega i rozwiązanie umowy (art. 2). Minister Przemysłu i Handlu prowadzi *rejestr kartelowy* (art. 3). Można przeglądać rejestr, ale nie akta i dokumenty, na zasadzie których wpis został dokonany (tenże art). Jeżeli umowy, bądź uchwały, zagrażają dobru publicznemu, bądź regulowaniu zbytu lub ograniczenie swobody wymiany powoduje szkodliwe skutki gospodarcze, może nastąpić rozwiązanie umowy, uchylenie uchwały, upoważnienie uczestników do przedterminowego wypowiedzenia umowy i zwolnienia od wykonywania uchwały (art. 4). W sprawach tych orzeka *Sąd Kartelowy przy Sądzie Najwyższym* na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu (art. 5 i 6). Orzeczenie Sądu Kartelowego obowiązuje wszelkie władze, Sądy powszechne i specjalne, polubowne i rozjemcze, oraz inne organa rozjemcze (art. 8). *Zgłoszenia do rejestracji* i postępowanie przed Sądem Kartelowym wolne są od opłat stemplowych (art. 14).

Kasa Chorych — *Przywilej hipoteczny* należności, przewidziany w art. 56 ustawy z dn. 19 maja 1920 r., o ubezpieczeniu na wypadek choroby, (Dz. ust. 44/1920, poz. 272), na okres 12-miesięczny winien być liczony wstecz od dnia sprzedaży nieruchomości z licytacji (S. N. I., z dn. 10/24 X. 1930. C. 993/30).

„ Dz. ust. 81/1930, poz. 635. *Organizacja Kasy,* — art. 3, 4, 12 i 14 — Organy Kasy. Ich zadania i uprawnienia.

Kaucja hipoteczna — może zabezpieczać i kapitał i procent, *Zaległe odsetki,* zabezpieczone kaucją hipoteczną, *ulegające* stosownie do rozporządzenia waloryzacyjnego *skapitalizowaniu, nie ulegają przedawnieniu.* (S. N. I., 26 lutego 1931. C. 1968/30). *(d. c. n.)*

KODEKS ZOBOWIĄZAŃ

PROJEKT PRZEPISÓW WPROWADZAJĄCYCH

Dnia 6 lipca r. b. w Komisji Kodyfikacyjnej ustalony został ostateczny tekst prawa o zobowiązaniach (kodeksu zobowiązań), jako jednej z fundamentalnych części składowych przyszłego polskiego Kodeksu Cywilnego. Tekst ten znajduje się obecnie w druku i niebawem ujrzy światło dzienne, w cyklu publikacji Komisji Kodyfikacyjnej.

Prace nad projektem prawa o zobowiązaniach rozpoczęły się w Komisji w roku 1929, trwały więc łącznie cztery lata. Podstawą tych prac był projekt wstępny części ogólnej, opracowany przez prof. Ernesta Tilla, jako referenta głównego, z udziałem prof. prof. Allerhanda, Dolińskiego, Longchamps de Bérier i Stefki. Kontrprojekt części ogólnej wyszedł z pod pióra adw. Ludwika Domańskiego. Podstawą prac Komisji Kodyfikacyjnej nad częścią szczególną prawa o zobowiązaniach był projekt, zredagowany przez prof. prof. Tilla i Longchamps de Bérier, ponadto zaś w zakresie poszczególnych rozdziałów referaty wstępne złożyli adw. adw. Domański i Konic.

Pierwsze czytanie projektu odbyło się w podsekcji prawa cywilnego (obecnie — podkomisja prawa o zobowiązaniach) w okresie od dnia 15 sierpnia 1929 do 18 marca 1931, wkrótce zaś potem (od 29 sierpnia do 26 listopada 1931) podsekcja przeprowadziła drugie czytanie projektu, a to pod następującym kierownictwem: przewodniczący — Konic, referent główny — Longchamps, współreferent — Domański.

Po ogłoszeniu w druku ustalonego w drugiem czytaniu projektu, podkomisja prawa o zobowiązaniach dokonała trzeciego czytania w okresie od 7 listopada 1932 do 30 kwietnia 1933 pod niezmienionem kierownictwem i przy udziale prof. prof. Łyskowskiego, Stelmachowskiego i Sułkowskiego. W pracach podkomisji uczestniczył Prezydent Komisji B. Pohorecki. Z ramienia Ministra Sprawiedliwości brał udział w obradach radca J. Horszowski.

W czasie od 23 do 27 czerwca r. b. projekt przyjęty został przez Kolegjum uchwalające w obecności delegata głównego Ministra Sprawiedliwości p. Wice-Ministra St. Sieczkowskiego, poczem w celu sformułowania ustalonych zmian, ujednostajnienia terminologji i dokonania niezbędnych poprawek redakcyjnych — projekt przekazany został specjalnej podkomisji redakcyjnej w składzie pp. Prezydenta Pohoreckiego, prof. Longchamps de Bérier i doc. dr. J. Wasilkowskiego, która to podkomisja w dniach 28 czerwca — 6 lipca r. b. ustaliła tekst ostateczny.

Według posiadanych przez nas wiadomości, projekt kodeksu zobowiązań, przyjęty przez Komisję Kodyfikacyjną, potraktowany będzie przez Ministerstwo Sprawiedliwości w przyśpieszonym trybie, to też na przestrzeni najbliższych miesięcy spodziewać się można ogłoszenia prawa o zobowiązaniach w po-

staci rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z mocą ustawy.

Referowanie przyjętego przez Komisję Kodyfikacyjną tekstu rozpoczniemy w następnym numerze.

* *
*

Równolegle z finalizowaniem prac nad Kodeksem zobowiązań ,podkomisja, w składzie: Konic (przewodniczący), Longchamps (referent), Domański (współreferent), Łyskowski, Stelmachowski, Sułkowski i Rymowicz, przystąpiła do pierwszego czytania projektu przepisów wprowadzających, które odbyło się w dniach od 28 czerwca do 1 lipca r. b.

Podstawą pierwszego czytania były projekty wstępne, opracowane przez prof. Longchamps (przepisy ogólne, przechodnie, szczególne dla obszaru k. c. austrj.) adw. adw. Konica i Domańskiego (przepisy szczególne dla obszaru k. c. Napoleona), prof. Stelmachowskiego (dla obszaru k. c. niemieckiego) i adw. Rymowicza (dla obszaru X Tomu Zw. Pr.).

Projekt przepisów wprowadzających kodeks zobowiązań uchwalony w pierwszem czytaniu, ogłoszony został drukiem, z wyznaczeniem terminu, jak zwykle w ostatnich czasach niezmiernie krótkiego, bo do dnia 20 sierpnia r. b., na nadsyłanie uwag.

W rozdziale pierwszym, obejmującym *przepisy ogólne*, projekt stanowi o uchyleniu przepisów kodeksów cywilnych, obowiązujących na ziemiach polskich, w zakresie postanowień, dotyczących zobowiązań, jako też wszelkich przepisów w materji, uregulowanej w kodeksie zobowiązań.

W ten sposób przepisy, które tracą moc z chwilą wejścia w życie kodeksu zobowiązań, projekt obejmuje klauzulą derogacyjną generalną, co zaś do przepisów, które pozostają w mocy, to projekt poza jedną klauzulą ogólną (postanowienia ustaw szczególnych, nie uchylone lub nie zmienione przez przepisy wprowadzające) wymienia *expressis verbis* te przepisy szczególne, które pozostają w mocy, czyniąc to w następującej postaci:

Art. IV. W szczególności pozostają w mocy postanowienia ustaw szczególnych:

1) zawierające przepisy w przedmiotach, co do których kodeks zobowiązań odwołuje się do przepisów ustawy;

2) dotyczące zdolności zobowiązywania się;

3) dotyczące formy czynności prawnych;

4) uznające za nieważne czynności prawne;

5) dotyczące pełnomocnictw szczególnego rodzaju;

6) nakładające odpowiedzialność za cudze czyny;

7) przewidujące odpowiedzialność w charakterze współdłużnika lub poręczyciela;

8) wykluczające dopuszczalność ugód;

9) zabraniające przelewu wierzytelności lub ograniczające ten przelew;

10) wykluczające wierzytelności od potrącenia;

11) nakładające na wierzyciela obowiązek przyjmowania spłaty częściowej lub spłaty przed terminem płatności albo nadające wierzycielowi prawo żądania zapłaty przed terminem;

12) upoważniające do złożenia lub nakazujące złożenie sumy dłużnej do depozytu sądowego;

13) wprowadzające szczególne terminy przedawnienia i sposoby przerwy przedawnienia oraz szczególne terminy zawite.

Art. V. W szczególności pozostają w mocy ustawy:

1) o sprzedaży na raty;

2) o licytacji dobrowolnej;

3) o ochronie lokatorów i drobnych dzierżawców, o wydzierżawianiu niezagospodarowanych użytków rolnych i zapewnieniu pomieszczeń dla zwolnionych robotników rolnych;

4) o reformie rolnej;

5) o uregulowaniu stanu hipotecznego gruntów, oddanych w posiadanie nabywców w toku parcelacji, i o wykupie gruntów, podlegających ustawie o ochronie drobnych dzierżawców albo zajętych przez dzierżawców pod budynki;

6) o przerachowaniu zobowiązań, o ułatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań i o innych udogodnieniach w stosunkach kredytowych w rolnictwie, o zniżeniu oprocentowania i zmianie okresów umorzenia pożyczek długoterminowych, o ulgach w spłacie pożyczek krótkoterminowych, o pożyczkach na odbudowę budynków zniszczonych wskutek działań wojennych;

7) o upadłości i zapobieganiu upadłości;

8) o umorzeniu (amortyzacji) dokumentów;

9) o dopuszczalnej wysokości odsetek umownych i o lichwie pieniężnej;

10) o umowie o pracę szczególnych kategoryj pracowników i z zakresu ochrony pracy;

11) o załatwianiu zatargów zbiorowych między pewnemi kategorjami pracodawców i pracowników;

12) o wynagrodzeniu szkód szczególnego rodzaju;

13) o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji;

14) o urzędach rozjemczych dla spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich;

15) o prawie górniczem.

Art VI. W szczególności pozostają w mocy przepisy:

1) z dziedziny prawa handlowego;

2) z dziedziny ubezpieczeń prywatnych i społecznych;

3) ustawy o prawie autorskiem, dotyczące umowy o nakład, umowy o rozpowszechnianie utworów i umowy agencyjnej.

Art. VII. W szczególności utrzymuje się w mocy art. 721 i 722 Kpc.

Z kolei następują *przepisy szczególne* dla czterech terytorjów, na których obowiązują obecnie odmienne kodeksy cywilne, a mianowicie:

DLA TERYTORJUM KODEKSU NAPOLEONA.

Art. XI. § 1. Uchyla się w tytule II księgi trzeciej kodeksu cywilnego Napoleona art. 893 i 894 oraz dział IV o darowiznach między żyjącymi (art. 931 — 966 z wyjątkiem art. 938, który nadal pozostaje w mocy).

§ 2. Uchyla się tytuły III, IV oraz VI — XVI i XIX księgi trzeciej kodeksu cywilnego Napoleona, z wyjątkiem przepisów, zawartych w artykułach: 1138, 1166, 1305 — 1312, 1314, 1328, 1331, 1337, 1340, 1583, 1595, 1686 — 1688, 1782 — 1786, 2204 — 2209, które nadal pozostają w mocy.

Art. XII. Art. 900 Kod. Nap. otrzymuje brzmienie następujące:

„W każdem rozporządzeniu testamentowem warunki niemożliwe, przeciwne prawu lub moralności poczytuje się za nienapisane".

Art. XIII. Przepisy tytułu XX księgi trzeciej kodeksu cywilnego Napoleona o przedawnieniu tracą moc w swem zastosowaniu do zobowiązań.

Art. XIV. Skarga o zerwanie działów (art. 887 i 1079 kod. Nap.) przedawnia się z upływem lat dziesięciu.

Art. XV. Prawo zastawu, przewidziane w art. 386, 412 i 544 kodeksu zobowiązań, wstępuje w miejsce przywileju z art. 7 p. 2 i 6 prawa o przywilejach i hipotekach r. 1825 i ma być traktowane jako przywilej. Tak samo ma być traktowane jako przywilej tego samego rodzaju prawo zastawu, przewidziane w art. 141 kodeksu zobowiązań.

Art. XVI. Art. 602 kodeksu zobowiązań nie ma zastosowania aż do czasu wydania jednolitego prawa hipotecznego.

DLA TERYTORJUM KODEKSU CYWILNEGO AUSTRJACKIEGO.

Art. XVII. § 1. Uchyla się część drugą oddział drugi rozdziały XVII—XXX i część trzecią rozdział I—III czyli §§ 859 — 1450 kodeksu cywilnego austrjackiego z wyjątkiem przepisów, zawartych w §§ 951, 952, 956, 1024, 1217 — 1266, 1278 — 1283, 1288 — 1292, 1368 — 1374, 1382, 1443 i 1446, które nadal pozostają w mocy.

§ 2. Z księgi drugiej oddział pierwszy kodeksu cywilnego austrjackiego uchyla się § 471.

§ 3. Uchyla się §§ 131, 187 i 198 III noweli do kodeksu cywilnego austrjackiego (rozp. ces. z 19 marca 1916, nr. 69 dz. u. austr.), jako też wszystkie przepisy tej noweli, odnoszące się do uchylonych obecnie przepisów kodeksu cywilnego austrjackiego.

Art. XVIII. Przepisy rozdziału czwartego części trzeciej kodeksu cywilnego austrjackiego o przedawnieniu i zasiedzeniu tracą moc w swem zastosowaniu do zobowiązań.

Art. XIX. § 1. Uchyla się ces. rozp. z 12 października 1914, nr. 275 dz. u. austr. o lichwie.

§ 2. Uchyla się ordynację zaczepną, wydaną ces. rozp. z 10 grudnia 1914, nr. 337 dz. u. austr. z wyjątkiem § 20.

§ 3. Z ordynacji konkursowej, wydanej tem samem rozp. ces., uchyla się §§ 9 28 29, 32, 34, 35, 36, 38, 39 ust. 2 i 3 oraz § 40, z ordynacji ugodowej, wydanej tem samem rozp. ces. uchyla się § 9 z tem, że w miejsce uchylonych paragrafów wchodzą w zastosowanie przepisy kodeksu zobowiązań.

Art. XX. Uchyla się:

1) §§ 560, 568 i 569 austr. procedury cywilnej z 1 sierpnia 1895 nr. 113 dz. u. austr., utrzymane w mocy przepisami wprowadzającemi Kpc.;

2) rozp. austr. ministerstwa sprawiedliwości z 21 lipca 1858 nr. 105 dz. u. austr. o przedawnieniu pretensyj, ustalonych wyrokiem, ugodą lub umową, będącą tytułem egzekucyjnym;

3) dekret kanc. nadw. z 10 kwietnia 1839 nr. 355 zb. u. s. o przedawnieniu roszczeń czeladzi o wynagrodzenie;

4) art. 13 ustawy z r. 1875 nr. 67 dz. u. austr., utrzymany w mocy art. 35 ustawy giełdowej.

Art. XXI. Aż do wydania rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, przewidzianego w art. 332 i 333 kodeksu zobowiązań, pozostają w mocy przepisy rozporządzenia ministra sprawiedliwości z 10 listopada 1916 nr. 384 dz. u. austr. w sprawie okresów domniemania przy wadach zwierząt.

DLA TERYTORJUM KODEKSU CYWILNEGO NIEMIECKIEGO.

Art. XXII. § 1. Przepisy księgi pierwszej niemieckiego kodeksu cywilnego tracą moc w swem zastosowaniu do zobowiązań.

§ 2. Uchyla się księgę drugą niemieckiego kodeksu cywilnego o zobowiązaniach, z wyjątkiem przepisów, zawartych w §§ 312 ust. 2, 313, 411, 457, 458, 741 — 758 z tem ograniczeniem, że przepisy te nie stosują się do spółek, 809 — 811, 828, 839 i 841, które nadal pozostają w mocy.

§ 3. Z księgi trzeciej niemieckiego kodeksu cywilnego, zawierającej prawo rzeczowe, uchyla się § 908.

Art. XXIII. Z pruskiej ustawy wykonawczej do niemieckiego kodeksu cywilnego z 20 września 1899 r. („Zbiór ustaw pruskich" str. 177) uchyla się następujące przepisy: art. 6—10, 14, 15 § 2, § 7 i § 10 oraz art. 88.

Art. XXIV. Uchyla się ustawę o zaskarżaniu działań prawnych dłużnika poza postępowaniem upadłościowem z dnia 21 lipca 1879 r. („Dz. Ust. Rzeszy", 1879 r., str. 277 wraz ze zmianami, zawartemi w ustawie wprowadzającej ustawę w przedmiocie zmiany postępowania upadłościowego z 17 maja 1898 roku („Dz. Ust. Rzeszy", 1898 r., str. 248), w redakcji obwieszczenia Kanclerza Rzeszy z 20 maja 1898 r. („Dz. Ust. Rzeszy", 1898 r., str. 709), — z wyjątkiem § 13, który utrzymuje się w mocy.

Art. XXV. W art. LIII rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 października 1932 r., zawierającego przepisy wprowadzające prawo o sądowem postępowaniu egzekucyjnem (Dz. Ust. nr. 93, poz. 804), skreśla się przytoczone w tymże artykule §§ 274 ust. 2, 322 ust. 3, 771 i 772.

Art. XXVI. Aż do wydania rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, przewidzianego w art. 332 i 333 kodeksu zobowiązań, pozostają w mocy przepisy ces. rozp. z 27 marca 1899, str. 219 dz. u. niem. o wadach głównych i czasokresach rękojmi w handlu bydłem.

DLA TERYTORJUM TOMU X ZWODU PRAW.

Art. XXVII. § 1. Przepisy tomu dziesiątego cz. 1 zwodu praw rosyjskich w zwodzie ustaw cywilnych tracą moc w swem zastosowaniu do zobowiązań.

§ 2. Utrzymuje się w mocy w szczególności w księgach trzeciej i czwartej tomu dziesiątego cz. 1 zwodu praw ros. art. 967, 969, 987 — 1373, 1396, 1401, 1401^1, 1506 — 1509, 1527^1 — 1527^6, 1563, 1576, 1587 — 1678, 1705^1 z załączn., 2199.

Art. XXVIII. Utrzymuje się w mocy z tomu dziesiątego cz. 1 zw. pr.: ustawa o przedsiębiorstwach i dostawach Skarbu, wyd. r. 1900 i kont. 1912 i 1913 r.

Dalej, *przepisy przechodnie* regulują w kilku artykułach sprawy, wypływające z konfliktów norm w czasie, a to w kwestji stosowania postanowień nowego kodeksu do zobowiązań, które powstały przed jego wejściem w życie, a wreszcie następują, zawarte w dwuch artykułach *przepisy tymczasowe,* z których, szczególnie dla praktyki notarjalnej i hipotecznej doniosły art. XXXIV brzmi:

Art. XXXIV. Aż do ujednostajnienia prawa rzeczowego i hipotecznego stosuje się w każdej dzielnicy dotychczasowe przepisy tego prawa:

1) do sposobu i chwili przejścia prawa własności i innych praw rzeczowych na podstawie zobowiązań;

2) do sposobu ujawnienia w księgach hipotecznych (gruntowych) prawa odkupu, pierwokupu, najmu i dzierżawy, praw wynikających z umowy spółki i o dożywocie.

Zamykają projekt *przepisy końcowe,* poruczające wykonanie prawa (ustawy) Ministrowi Sprawiedliwości.

Przytoczyliśmy w dosłownem brzmieniu te ustępy przepisów wprowadzających kodeks zobowiązań, które obudzić mogą żywsze zainteresowanie i niezawodnie wywołają publiczną wymianę zdań.

PROJEKT KODEKSU HANDLOWEGO

OPRACOWANY PRZEZ KOMISJĘ KODYFIKACYJNĄ

Rozdział IV. — Zbycie przedsiębiorstwa kupieckiego.

Art. 38. Zbycie przedsiębiorstwa kupieckiego, wydzierżawienie i ustanowienie na niem prawa użytkowania powinno być *wpisane do rejestru handlowego.* Wpisu dokonywa się na podstawie zgłoszenia którejkolwiek z stron.

Art. 39. Zbycie przedsiębiorstwa kupieckiego *obejmuje w razie wątpliwości* wszystko, co wchodzi w skład przedsiębiorstwa jako zorganizowanej całości, w szczególności: 1) firmę, znaki towarowe i inne oznaczenia indywidualizujące przedsiębiorstwo; 2) księgi handlowe; 3) należące do przedsiębiorstwa nieruchomości i ruchomości, nie wyłączając towarów; 4) patenty, wzory użytkowe i zdobnicze oraz inne prawa; 5) przy prowadzeniu przedsiębiorstwa powstałe wierzytelności.

W razie wątpliwości nabywca przejmuje w stosunku do zbywcy zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Art. 40. Zbywca obowiązany jest udzielić nabywcy potrzebnych do prowadzenia przedsiębiorstwa *wiadomości* o jego stosunkach faktycznych i prawnych.

Art. 41. Zbywca obowiązany jest *oznajmić nabywcy o wszystkich zobowiązaniach,* powstałych przy prowadzeniu przedsiębiorstwa. Winny niedopełnienia tego obowiązku ulegnie karze aresztu do roku lub grzywny do dziesięciu tysięcy złotych albo obu tym karom łącznie.

Art. 43. Jeżeli zbycie nastąpiło *w formie aktu notarjalnego,* nabywca odpowiada solidarnie z zbywcą za zobowiązania powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa, o których wiedział lub wiedzieć był powinien. Jeżeli nabywca jest osobą *bliską* zbywcy, domniemywa się, że nabywca wiedział o istnieniu wszystkich zobowiązań.

Zobowiązania, za które nabywca nie odpowiada, stają się w stosunku do zbywcy wymagalnemi z chwilą zbycia, o ile nie są lub nie zostaną należycie zabezpieczone.

Art. 44. W wszystkich innych przypadkach, które przedstawiają się jako zbycie przesiębiorstwa, a w których *nie zachowano formy aktu notarjalnego,* nabywca odpowiada solidarnie z zbywcą za wszystkie zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Art. 45. Zarejestrowanie zbycia przedsiębiorstwa albo zawiadomienie dłużnika o zbyciu (art. 33) ma *skutki prawne zawiadomienia o przelewie wierzytelności.*

Jeżeli pewne wierzytelności w myśl umowy nie przechodzą na nabywcę, dłużnicy, którzy o tem nie zostali zawiadomieni, zwalniają się od zobowiązania także przez zapłatę, uskutecznioną do rąk nabywcy przedsiębiorstwa.

Art. 46. Jeżeli w chwili zbycia przedsiębiorstwa umowa zobowiązywała zbywcę i trzeciego do świadczeń wzajemnych, *trzeci* może rozwiązać umowę z ważnych powodów, związanych ze zmianą osoby właściciela. Prawo to służy mu nawet bez ważnego powodu, jeżeli przy zbyciu *nie zachowano formy aktu notarjalnego.* Oświadczenie o rozwiązaniu należy złożyć w ciągu trzech miesięcy od uzyskania wiadomości o zbyciu (art. 33).

W razie zbycia *w formie aktu notarjalnego* nabywca może oświadczyć, że nie wstępuje w umowę, określoną w ust. 1, jeżeli o jej istnieniu nie wiedział, ani nie musiał wiedzieć. Oświadczenie takie należy złożyć w ciągu trzech miesięcy od uzyskania wiadomości o istnieniu umowy.

Art. 47. Przepisy art. 46 *nie uchylają odmiennych postanowień,* zawartych w *umowach* między zbywcą a osobami trzeciemi, ani *przepisów,* normujących skutki zbycia przedsiębiorstwa co do poszczególnych umów.

Art. 49. *Dzierżawca* odpowiada solidarnie za zobowiązania wydzierżawiającego, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Umowne uchylenie odpowiedzialności dzierżawcy skuteczne jest wobec wierzycieli, gdy zostało im podane do wiadomości lub zarejestrowane.

Zobowiązania, za które dzierżawca nie odpowiada, stają się w stosunku do wydzierżawiającego wymagalnemi z chwilą wydzierżawienia, o ile nie są lub nie zostaną należycie zabezpieczone.

Art. 50. Za *zobowiązania,* zaciągnięte przez dzierżawcę pod firmą wydzierżawiającego przed zarejestrowaniem dzierżawy, odpowiada wydzierżawiający jako dłużnik solidarny.

Art. 52. Przy dzierżawie stosuje się odpowiednio przepis art. 46, ust. 1 zdanie 1 i 3.

Art. 53. Przepisy art. 49—52 stosują się odpowiednio w razie ustanowienia *użytkowania* na przedsiębiorstwie.

Rozdział V. — Księgi handlowe.

Art. 54. Kupiec obowiązany jest prowadzić według zasad prawidłowej rachunkowości *takie księgi handlowe,* jakie ze względu na rodzaj i rozmiar przedsiębiorstwa są *konieczne* celem ujawnienia stanu majątku i interesów handlowych.

Art. 57. Kupiec obowiązany jest przy rozpoczęciu przedsiębiorstwa tudzież na koniec każdego roku obrotowego sporządzić *inwentarz i bilans.*

Sporządzenie inwentarza i bilansu powinno być dokonane w terminie, odpowiadającym prawidłowemu tokowi czynności.

Inwentarz i bilans podpisze kupiec; przy spółkach jawnych i komandytowych podpiszą wszyscy wspólnicy, odpowiadający bez ograniczenia.

Rozdział VI. — Pełnomocnicy handlowi.

Art. 61. *Prokury* może udzielić tylko kupiec przez *pisemne* oświadczenie.

Art. 62. Prokura upoważnia do *wszystkich sądowych i pozasądowych* czynności, jakie są związane z prowadzeniem jakiegokolwiek przedsiębiorstwa handlowego.

Do zbywania i obciążania *nieruchomości* potrzeba wyraźnego upoważnienia.

Nie można ograniczyć prokury z skutkiem prawnym wobec osób trzecich.

Art. 63. Prokura może być udzielona kilku osobom *oddzielnie* lub *łącznie;* jednakże nawet w przypadku prokury łącznej oświadczenia zwrócone do kupca tudzież doręczenia pism mogą być dokonywane wobec jednej z osób łącznie ustanowionych.

Art. 64. Prokury *nie można przenieść,* jednak prokurent może ustanowić *pełnomocnika* do poszczególnych czynności lub pewnego rodzaju czynności.

Art. 65. Prokura może być w każdej chwili *odwołana.*

Śmierć kupca ani utrata jego zdolności do działań prawnych nie powodują zgaśnięcia prokury.

Art. 66. Udzielenie i zgaśnięcie prokury powinien kupiec zgłosić celem wpisania do *rejestru handlowego.*

Jeżeli prokura jest łączna, należy okoliczność tę zaznaczyć w wpisie.

Do zgłoszenia dołączyć należy skreślony wobec sądu, albo *uwierzytelniony sądownie lub notarjalnie wzór podpisu prokurenta.*

Art. 67. *Pełnomocnictwo* udzielone przez kupca przy prowadzeniu przedsiębiorstwa, *nie będące prokurą*, upoważnia do wszystkich czynności, jakie zwyczajnie wiążą się z poruczonym pełnomocnikowi zakresem działania. *Do zbywania lub obciążania nieruchomości, prowadzenia sporów, zawierania ugód, czynienia zapisów na sąd polubowny, podpisywania weksli i czeków, zaciągania pożyczek potrzeba wyraźnego upoważnienia.*

Inne ograniczenia pełnomocnictwa handlowego skuteczne są wobec osób trzecich jedynie wtedy, gdy o ograniczeniach wiedziały lub wiedzieć były powinny.

Rozdział VII. — Spółka jawna.

Art. 71. Spółka, mająca na celu prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego w większym rozmiarze pod wspólną firmą, jest spółką jawną, jeżeli *odpowiedzialność wobec wierzycieli za zobowiązania spółki nie jest u żadnego spólnika ograniczona.*

Spółka, mająca na celu prowadzenie *gospodarstwa rolnego lub leśnego* w większym rozmiarze pod wspólną firmą, może pod warunkiem określonym w ust. 1 stać się na swe żądanie spółką jawną przez wpis do rejestru handlowego.

Art. 72. Do spółki jawnej nie stosują się przepisy zobowiązań o umowie spółki.

Art. 73. Zawarcie spółki *nie wymaga formy pisemnej.*

Art. 74. *Zmiana* istotnych postanowień spółki wymaga zgody wszystkich spólników.

Odmienne postanowienia umowy spółki są *nieważne.*

Art. 76. Spółka jawna może jako taka *nabywać* prawa i *zaciągać* zobowiązania, pozywać i być pozywaną.

Art. 77. Każdy spólnik ma prawo *zastępować* spółkę.

W umowie może być spólnik od prawa zastępstwa wyłączony lub uprawniony do zastępstwa tylko łącznie z innym spólnikiem lub prokurentem.

Odjęcie prawa zastępstwa spólnikowi wbrew jego woli może nastąpić jedynie z ważnych powodów wyrokiem sądowym.

Art. 78. *Prawo zastępstwa* spólnika rozciąga się na wszystkie czynności sądowe i pozasądowe, jakie są związane z prowadzeniem jakiegokolwiek przedsiębiorstwa handlowego, nie wyłączając pozbywania i obciążania *nieruchomości*, ustanawiania i odwoływania prokury.

Nie można *ograniczyć* prawa zastępstwa z skutkiem prawnym wobec osób trzecich.

Art. 79. Za zobowiązania spółki *odpowiadają* spólnicy wobec wierzycieli bez ograniczenia całym swym majątkiem solidarnie z spółką.

Art. 80. Kto przystępuje do spółki już istniejącej, odpowiada także za zobowiązania, powstałe przed jego przystąpieniem.

Art. 81. Kto, jako spólnik jawny przystępuje do przedsiębiorstwa kupca jednoosobowego, odpowiada także za zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa przed jego przystąpieniem.

Art. 82. Postanowienia *umowne*, niezgodne z przepisami art. 79 — 81, nie mają skutku prawnego wobec osób trzecich.

Art. 85. Umowa nie może powierzyć *prowadzenia* spraw spółki osobom trzecim z wyłączeniem spólników.

Nie może również ograniczyć prawa spólnika do osobistego zasięgania wiadomości o stanie majątku oraz o biegu interesów spółki, ani jego prawa do osobistego przeglądania ksiąg i dokumentów spółki.

Art. 86. Inne stosunki prawne między spólnikami oceniać należy według *umowy spółki.*

W braku postanowień w umowie spółki stosują się przepisy następujące(...)

Art. 104. Rozwiązanie spółki powodują: 1) przyczyny przewidziane w umowie spółki; 2) zgoda wszystkich spólników; 3) upadłość spółki; 4) śmierć spólnika lub jego upadłość; 5) wypowiedzenie; 6) wyrok sądowy.

Art. 105. Spółkę uważa się za *przedłużoną milcząco* na czas nieograniczony, jeżeli mimo istnienia powodów rozwiązania, przewidzianych w umowie, prowadzi ona nadal swe czynności za zgodą wszystkich spólników.

Art. 110. Każdy spólnik może *żądać* z ważnych powodów rozwiązania spółki wyrokiem sądowym.

Jednak jeżeli *ważna przyczyna* zachodzi w osobie jednego z spólników, sąd może na wniosek tego spólnika lub spólników pozostałych orzec, że spólnik, w którego osobie zaszła ważna przyczyna, ustępuje z spółki.

Przeciwne postanowienie umowne jest *nieważne.*

Rozdział VIII. — Spółka komandytowa.

Art. 134. Spółka, mająca na celu prowadzenie w większym rozmiarze przedsiębiorstwa zarobkowego albo gospodarstwa rolnego lub leśnego pod wspólną firmą, jest spółką komandytową, jeżeli *wobec wierzycieli za zobowiązania spółki przynajmniej jeden spólnik odpowiada bez ograniczenia, a odpowiedzialność przynajmniej jednego spólnika (komandytysty) jest ograniczona.*

Art. 135. O ile niniejszy rozdział nie zawiera odmiennych postanowień, do spółki komandytowej stosują się odpowiednio przepisy o spółce jawnej.

Art. 136. Zawarcie spółki komandytowej wymaga *zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.*

Art. 137. Spółka komandytowa *powstaje* z chwilą dokonania wpisu do rejestru handlowego...

Art. 138. Komandytysta *odpowiada* za zobowiązania spółki wobec jej wierzycieli tylko do wysokości sumy komandytowej.

Komandytysta wolny jest od odpowiedzialności w granicach wartości wkładu, wniesionego do majątku spółki. W razie zwrotu wkładu w całości lub w części odpowiedzialność zostaje przywrócona w wysokości wartości dokonanego zwrotu.

W razie uszczuplenia wkładu przez straty, uważa się w stosunku do wierzycieli za zwrot wkładu każdą wypłatę, dokonaną przez spółkę na rzecz komandytysty przed uzupełnieniem wkładu do pierwotnej wysokości.

Art. 139. *Obniżenie sumy komandytowej* nie ma skutku prawnego wobec wierzycieli, których roszczenia powstały przed zarejestrowaniem obniżenia.

Art. 140. Kto przystępuje do istniejącej spółki w charakterze komandytysty, odpowiada także za *zobowiązania* spółki, istniejące w chwili wpisania go do rejestru handlowego.

Art. 141. Kto, jako komandytysta przystępuje do przedsiębiorstwa kupca jednoosobowego, odpowiada także za zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa przed wpisaniem spółki do rejestru handlowego.

Art. 142. Komandytysta może *zastępować* spółkę jedynie na zasadzie pełnomocnictwa.

Jeżeli zawrze czynność w imieniu spółki, nie ujawniając swego pełnomocnictwa, odpowiada z tej czynności wobec osób trzecich bez ograniczenia.

Art. 143. Postanowienia umowne, niezgodne z przepisami art. 138 — 142, *nie mają skutku prawnego* wobec osób trzecich.

Art. 145. *Komandytysta* ma prawo domagać się udzielenia odpisu rocznego bilansu oraz przeglądać księgi i dokumenty celem sprawdzenia jego rzetelności.

Na wniosek komandytysty może sąd rejestrowy z ważnych powodów zarządzić w każdym czasie udzielenie bilansu lub innych wyjaśnień, tudzież dopuścić go do przejrzenia ksiąg i dokumentów.

Umowa nie może *wykluczyć ani ograniczyć* uprawnień komandytysty, przysługujących mu z mocy niniejszego artykułu.

Rozdział IX. — Spółka cicha.

Art. 149. Kto, jako spólnik uczestniczy wkładem w przedsiębiorstwie kupca, prowadzonem przez tegoż w imieniu własnem, jest *spólnikiem cichym.*

Spólnik cichy *nie odpowiada* wobec wierzycieli za zobowiązania kupca.

Art. 150. Do *prowadzenia* spraw przedsiębiorstwa uprawniony i obowiązany jest kupiec.

Art. 151. Spólnik cichy uczestniczy w *zyskach i stratach* w stosunku odpowiadającym słuszności.

Umowa spółki może *zwolnić* spólnika cichego od udziału w stratach.

Art. 153. *Spólnik cichy* ma prawo domagać się udzielenia odpisu rocznego bilansu oraz przeglądać księgi i dokumenty celem sprawdzenia jego rzetelności.

Na wniosek cichego spólnika może sąd rejestrowy z ważnych powodów zarządzić w każdym czasie udzielenie bilansu lub innych wyjaśnień, tudzież dopuścić go do przejrzenia ksiąg i dokumentów.

W razie śmierci spólnika cichego spadkobiercy jego mogą wykonywać powyższe prawa jedynie przez wspólnego zastępcę.

Umowa nie może *wykluczyć ani ograniczyć* uprawnień spólnika cichego, przysługujących mu z mocy niniejszego artykułu.

Art. 156. Każdy spólnik może żądać z ważnych powodów *rozwiązania* spółki wyrokiem sądowym.

Przeciwne postanowienie umowne jest nieważne.

Art. 157. Spółkę, zawartą na czas nieoznaczony, może spólnik *wypowiedzieć* na sześć miesięcy przed końcem roku obrotowego.

*

Zapoznaliśmy czytelników z głównemi postanowieniami księgi pierwszej projektu Kodeksu Handlowego, przyczem uwydatniliśmy w szczególności te przepisy, które mają znaczenie dla praktyki notarjalnej.

Mniemamy, że służba informacyjna, którą w ten sposób pełnimy, jest pożyteczna, gdyż wydawane w ograniczonej ilości druki Komisji Kodyfikacyjnej nie są dla wszystkich dostępne.

Z kolei w następnym numerze zreferujemy głównie postanowienia księgi drugiej projektu, traktującej o czynnościach handlowych (prawo rzeczowe i zobowiązania), poczem otworzymy łamy pisma dla krytycznego omówienia projektu. Materjału do krytyki, jak widać z tekstu, nie zbraknie. A dobrze będzie, jeżeli krytyka ta na poszczególnych odcinkach wiązać się będzie z omawianiem odpowiednich postanowień projektu prawa o zobowiązaniach, którym równocześnie się zajmiemy (R e d.)

Podatki i świadczenia

OPŁATA NA FUNDUSZ PRACY

W związku z zaznaczonym w ostatnim numerze *(str. 22)* okólnikiem Ministerstwa Skarbu L. Dz. V. 24294/1/33, dotyczącym wymiaru i poboru opłat na rzecz Funduszu Pracy, oraz w związku z zbliżającym się okresem wymiaru podatku dochodowego na rok bieżący — nabiera aktualno-praktycznego znaczenia kwestja wykładni art. 17 ustawy o Funduszu Pracy.

Ustawa ta (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 163, 1933 r.) w zakresie dotyczącym notarjuszów, jako płatników podatkowych (a nie jako pracodawców, bo w tej dziedzinie, jak wiadomo, obowiązują inne normy), jest niezmiernie zwięzła, bo stanowi tylko we wspomnianym art. 17, że opłaty od notarjuszów, zaszeregowanych jak i w innych przepisach podatkowych do grupy wolnych zajęć zawodowych, ...„wynoszą 1% ich opodatkowanego dochodu z pracy zawodowej".

Przepis ten, objęty ustawą, która zaczęła obowiązywać z dniem 1 kwietnia 1933 r., zdawałoby się nie powinien budzić wątpliwości, gdyż nie może oznaczać nic innego, jak to, że czysty dochód (podatkowy) osiągany przez notarjuszów, poczynając od dnia 1 kwietnia 1933 r., ulega dodatkowemu obciążeniu na rzecz Funduszu Pracy w wysokości 1%.

Tej tak prostej i jasnej, jakby się wydawało, tezie zadało jednakże dotkliwy cios ogłoszone równocześnie z samą ustawą rozporządzenie wykonawcze Prezesa Rady Ministrów (poz. 176), które w § 7, ust. ostatni, dekretuje inaczej, stanowiąc: „Pierwsze obliczenie opłaty dokonane będzie od dochodu, podlegającego opodatkowaniu w roku podatkowym 1933".

Tak ujętą wykładnię art. 17 ustawy o Funduszu Pracy podkreśla właśnie rzeczony okólnik Ministerstwa Skarbu, przypominając Urzędom Skarbowym, że do nich to należy wymiar i pobór opłat na rzecz Funduszu Pracy od płatników, wymienionych w art. 17, i że wymiar ten po raz pierwszy winien być dokonany równocześnie z wymiarem podatku dochodowego na rok 1933, a więc biorąc za podstawę dochód, osiągnięty w roku 1932.

Front władz skarbowych jest więc wyrównany na całej linji: w nakazie płatniczym podatku dochodowego, jaki będzie doręczony w październiku będzie figurowała „wzmianka", podwyższająca faktycznie podatek o 1%.

Nie zamierzamy na tem miejscu rozważać kwestji opłat notarjuszów na rzecz Funduszu Pracy ze stanowiska słuszności, bo...bo kwestja ta należy już do historji: płaci się tyle na zwalczanie bezrobocia w postaci podatku nadzwyczajnego, będzie się płaciło na ten sam cel jeszcze 1% od dochodu w formie świadczenia na Fundusz Pracy!

Ale wolno zapytać i trzeba zapytać, z jakiego tytułu prawnego i z jakiej słusznej racji ma się ten dodatkowy 1% płacić w roku 1933 od dochodu, osiągniętego w roku 1932, skoro ustawa o Funduszu Pracy obowiązuje od dnia 1 kwietnia roku 1933, a żadna wszak ustawa, bez szczególnej w tym względzie klauzuli, mocy wstecznej nie posiada?

Gdyby czasy były normalne i kryzys z roku na rok nie postępował, inaczej — gdyby dochód w roku bieżącym odpowiadał dochodowi z roku ubiegłego, możnaby i należałoby nawet sobie powiedzieć, że wprawdzie ze stanowiska prawnego sprawa ta nie jest w porządku, ale cel jest godny najżywszego poparcia, wobec czego nie trzeba robić kwestji.

Ale, niestety, jest inaczej, zupełnie inaczej. W wielu kancelarjach dochód tegoroczny spadł do poziomu 50% dochodu zeszłorocznego, konstrukcja zaś podatku dochodowego jest taka, że w wypadku spadku dochodów z roku na rok kładzie się ona całym ciężarem na barki płatnika, gdyż ze zmniejszonych dochodów bieżących trzeba płacić podatek od większego, ale już skonsumowanego, dochodu, osiągniętego w roku ubiegłym.

Jeżeli przeto od 100 jednostek dochodu, który wpłynął faktycznie na przestrzeni roku ubiegłego, wypadnie w roku bieżącym zapłacić dodatkowo 1%, to przy faktycznym dochodzie tegorocznym, wynoszącym dla przykładu, 50 jednostek, wypadnie realnie zapłacić nie 1, lecz 2% od dochodu.

A jeżeli zważyć ponadto, że ta sama kalkulacja dotyczy zasadniczego podatku dochodowego i że równocześnie trzeba płacić podatek nadzwyczajny od dochodu bieżącego, to w ostatecznym wyniku obraz obciążenia dochodu notarjusza przedstawia się tak okazale, że... istotnie nie można sobie pozwolić na przemilczenie urzędowej wykładni art. 17 ustawy o Funduszu Pracy.

Wykładnia ta w stosunku do notarjuszów i pisarzów hipotecznych jest tembardziej zastanawiająca, że istnieje już w tej dziedzinie precedens w postaci podatku nadzwyczajnego, który pierwotnie był projektowany z działaniem wstecznem, ostatecznie jednak ujęty został w koncepcji dodatkowego opodatkowania dochodu bieżącego od dnia wejścia w życie ustawy, a to w postaci zaliczek miesięcznych, ulegających w następstwie potrąceniu od dokonanego za cały rok podatkowy wymiaru.

Zdawałoby się, że ta sama racja i ta sama logika przemawiają za tem, by w analogiczny sposób ująć ów dodatkowy 1% na rzecz Funduszu Pracy, a więc w postaci zaliczek miesięcznych od dochodu bieżącego, poczynając od dnia 1 kwietnia r. b., które to zaliczki uległyby potrąceniu w stosunku do ¾ dochodu, osiągniętego w roku 1933, przy wymiarze podatku dochodowego, jaki dokonany będzie w roku 1934.

Tymczasem rozporządzenie wykonawcze poszło po zgoła odmiennej linji, a uczyniło tak, jak mniemamy, bez dostatecznych podstaw prawnych. Wsteczne działanie postanowienia art. 17 ustawy o Funduszu Pracy mógłby nakazać prawodawca w samym tekście ustawy, tak jak to uczynił projektodawca w ustawie o podatku nadzwyczajnym. Skoro jednak ustawodawca na tym punkcie milczy, to nie może chyba ulegać wątpliwości, że działanie art. 17 rozpoczyna się dopiero z dniem 1 kwietnia 1933 r., a nie z dniem 1 stycznia 1932 r., jak tego chce rozporządzenie wykonawcze, które w tym względzie nie może wychodzić poza ramy ustawy.

Mniemamy, że ze stanowiska prawnego sprawa jest jasna. Jakże jednak przedstawiać się ona będzie w praktyce, wobec brzmienia § 7 rozporządzenia wykonawczego, z którym władze wymiarowe będą się oczywiście rygorystycznie liczyć?

Są tylko, jak się widzi, dwie możliwości: albo § 7 ulegnie zmianie, o co możnaby we właściwej drodze wystąpić, albo też poprzez odwołanie od wymiaru — skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Pierwsza skarga, uwzględniona przez Trybunał, który niezawodnie dopatrzy się niezgodności § 7 rozp. wyk. z art. 17 ustawy o Funduszu Pracy, utoruje drogę na przyszłość.

No tak, ale tymczasem urzędy skarbowe nie czekają i zabierają się już do wykonania § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 31 marca r. b. Oczywiście wobec brzmienia tego paragrafu jest to zastanawiające, a jednak tak jest...

Czytamy: „Za podstawę obliczenia wysokości opłat od notarjuszów.... i t. d. — służy dochód, ustalony.... przy obliczaniu ogólnego dochodu dla wymiaru państwowego podatku dochodowego". I dalej: „Obliczenie i pobór opłat uskuteczniają urzędy skarbowe, w których okręgu wymierza się państwowy podatek dochodowy, jednocześnie z obliczeniem i poborem właściwego podatku dochodowego." I wreszcie: „O wysokości opłaty czyni się wzmiankę na nakazie płatniczym państwowego podatku dochodowego. Opłatę należy uiścić do dnia 1 listopada każdego roku podatkowego".

Zdawałoby się, że jasne. Możnaby to ująć w postaci elementarza:

Co służy za podstawę wymiaru opłaty na Fundusz Pracy?

Dochód, ustalony przy obliczaniu (wymiarze) podatku dochodowego.

Kiedy władze skarbowe obliczają (wymierzają) podatek dochodowy?

W chwili, gdy na podstawie zeznania lub w niezgodzie z niem wypisują nakaz płatniczy.

W jakim momencie więc następuje obliczenie opłaty na Fundusz Pracy?

W momencie wystawienia nakazu płatniczego.

Gdzie czyni się wzmiankę o dokonanem obliczeniu (wymiarze)?

Na nakazie płatniczym.

W jakim terminie należy uiścić w ten sposób „wzmiankowaną" opłatę?

Do dnia 1 listopada każdego roku podatkowego.

Wszystko proste i jasne, jak Boży dzień. A jednak nie...

Bo oto urzędy skarbowe, przynajmniej niektóre, nadsyłają płatnikom upomnienia, wzywające do uiszczenia połowy opłaty na Fundusz Pracy, jako że przedpłata na podatek dochodowy winna być w połowie przypadającego z zeznania podatku wpłacona przy zeznaniu, a więc — rozumują urzędy skarbowe — i połowa opłaty na Fundusz Pracy winna być uiszczona przy zeznaniu o dochodzie. A jeżeli się tego nie zrobiło, to obecnie, bez czekania na wymiar, należy płacić — oczywiście z odsetkami zwłoki, kosztami i t. p.

Podobna interpretacja § 7 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o Funduszu Pracy jest rzeczy-

wiście osobliwa. Mniejsza zresztą o jej kwalifikację, chodzi bowiem o sam goły fakt, że znajduje ona zastosowanie w praktyce.

Jest chyba rzeczą jasną, że gdyby prawodawca, a w tym wypadku chodzi nawet tylko o rozporządzeniodawcę, zamierzał przyspieszyć termin płatności połowy opłaty na Fundusz Pracy, to byłby to wyraźnie powiedział, żadna zaś wykładnia milczenia tego zastąpić nie może, boć jest to wszak zasada kardynalna, że przepisy, obciążające obywatela, nie ulegają rozszerzającej wykładni.

A zresztą to, co rozporządzeniodawca powiedział, jest wszak tak jasne, jak w powyższem ujęciu elementarnem, więc poco wykładnia?...

Tak więc poza sprawą zasadniczą ustępu ostatniego § 7 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o Funduszu Pracy mamy i kwestję bezpośrednio praktyczną...

w. n.

NADZWYCZAJNA DANINA MAJĄTKOWA

W Nr. 53 Dziennika Ustaw, pod poz. 402 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 13 lipca 1933 r. w sprawie obliczenia i poboru nadzwyczajnej daniny majątkowej w 1933 roku.

Rozporządzenie to stanowi, że przypadającą w r. b. kwotę daniny należy według obliczenia urzędów skarbowych, właściwych dla wymiaru podatku od obrotu (II grupa kontyngentowa), uiścić w całości *do dnia 31-go sierpnia r. b.*, a to według nakazów płatniczych, jakie będą doręczone płatnikom do dnia 16 sierpnia r. b.

Dalej rozporządzenie stanowi, że od nakazów zapłaty nie przysługuje prawo odwołania, jako że podstawą wymiaru jest podlegający podatkowi przemysłowemu obrót, ustalony w normalnym toku instancji, zwykłe zaś omyłki rachunkowe w obliczeniu daniny będą prostowane przez urzędy skarbowe na wniosek płatników.

W tym stanie rzeczy wypadnie poddać kontroli otrzymany nakaz zapłaty w celu sprawdzenia prawidłowości wymiaru. Kontrola taka, wobec złożonej konstrukcji daniny, nie będzie rzeczą prostą, to też pragniemy w ogólnych zarysach przedstawić podstawy prawne daniny, by w ten sposób zorjentować się w jej arkanach.

Jak wiadomo, ustawa z dnia 24 czerwca 1933 r. (Dz. Ust. Nr. 29, poz. 248) ujęta jest w ten sposób, że wzamian za umorzoną część przypisanego podatku majątkowego (według ustawy z 11 sierpnia 1923 r.) ustanowiona została nadzwyczajna danina majątwa w zryczałtowanej wysokości 120 miljonów złotych, płatna w pięciu transzach rocznych po 24 milj. zł., poczynając od roku 1933.

Ogólna kwota daniny podzielona jest między trzy grupy płatników podatkowych: do grupy II należą właśnie płatnicy podatku przemysłowego, na których przypada 10,5 milj. zł. rocznie.

Podstawą obliczenia daniny jest obrót, ustalony dla wymiaru podatku przemysłowego za przedostatni rok, a więc w roku bieżącym obrót, osiągnięty w roku 1931.

Wolni są od daniny płatnicy, których roczny obrót nie przekracza 20,000 złotych, oczywiście w tym roku, który jest podstawą wymiaru daniny, czyli dla roku bieżącego — rok 1931: wolni są więc od obowiązku płacenia daniny w 1933 r. ci, których obrót w 1931 r. nie przekroczył 20,000 złotych.

Wysokość daniny wynosi: przy obrocie od 20 do 50,000 zł. — 0,4 od 1000, przy obrocie ponad 50,000 zł., — 0,6 od 1000.

W ten sposób wytwarza się dla kancelarji notarjalnych poważne dodatkowe obciążenie, gdyż obrót bieżący jest w stosunku do roku 1931 znacznie mniejszy, wobec czego faktycznie dodatkowe opodatkowanie obrotu będzie procentowo znacznie wyższe niż to ustalają wymienione stawki.

W tej sytuacji niejeden zapewne płatnik, pod naciskiem śruby kryzysowej, zmuszony będzie korzystać z postanowienia art. 9 ustawy o daninie, które upoważnia Ministra Skarbu (ewent. podległe mu władze) do udzielania indywidualnych ulg oraz do umarzania zaległości, a to w uwzględnieniu ogólnej sytuacji majątkowej płatnika.

Oto ogólne zasady prawne, na których opiera się konstrukcja nadzwyczajnej daniny majątkowej. Z kolei należy uwydatnić ów sposób kontroli, o jakim wspomnieliśmy, a więc sposób ustalenia wysokości przypadającej do zapłaty daniny:

Majątek, ustalony do wymiaru podatku majątkowego, wynosi kwotę n, od której podatek według skali wynosi $a\%$, czyli kwotę m, do której znów dochodzi przewidziana w ustawie o podatku majątkowym t. zw. zwyżka kontyngentowa w wysokości p, czyli razem wymierzony podatek majątkowy wynosił $m + p = t$.

Otóż obliczenie przypadającej do uiszczenia daniny następuje według formuły $\frac{t}{2} + (2{,}6\%$ od $n)$. Jeżeli obliczoną w ten sposób kwotę oznaczymy przez d, to różnica między t a d podlega właśnie umorzeniu.

Zaznaczyć należy, że obliczenie powyższe dotyczy tylko płatników, którzy wykazali majątek ponad 10,000 zł., przy majątku bowiem poniżej tej normy płatny jest przypadający podatek majątkowy w 100% bez zwyżki kontyngentowej. Ale i przy przeprowadzeniu powyższego obliczenia praktycznie z umorzenia części podatku majątkowego korzystać będą tylko ci płatnicy, których ustalony majątek przewyższa 100.000 złotych.

Gdyby ogólna zryczałtowana kwota daniny, jaka przypada na poszczególne grupy kontyngentowe, nie została osiągnięta przez zastosowanie oznaczonych w ustawie stawek, to nastąpi podwyższenie daniny, w przeciwnym zaś razie — nastąpi jej obniżenie.

Pulsowane tu i owdzie pogłoski, jakoby nastąpić miało podwyższenie stawki daninowej, nie odpowiadają rzeczywistości. Ale i przy obecnych stawkach (0,4 i 0,6 od 1000 obrotu z roku 1931) uiszczenie daniny *w całości* do dnia 31 sierpnia r. b. będzie dla wielu płatników niepomiernym w obecnych czasach ciężarem.

Wśród czasopism prawniczych

WPIS HIPOTEKI SĄDOWEJ NA ZIEMIACH ZACHODNICH

Czy na obszarze Ziem Zachodnich wydział hipoteczny może na podstawie nakazu zapłaty, wydanego w postępowaniu nakazowem, lecz niezaopatrzonego jeszcze w klauzulę wykonalności, wpisać hipotekę sądową?

Powyższe pytanie prawne na łamach ostatniego Nr. 10 czasopisma *Nowy Proces Cywilny* stawia *p. Franciszek Kruszelnicki* i za aprobatą komitetu redakcyjnego daje odpowiedź negatywną, a to na podstawie następującego wywodu:

Według art. XVII przep. wpr. prawo o sąd. post. egz. tytułem do hipoteki sądowej jest tytuł wykonawczy. Stąd, że art. XVII jest umieszczony między przepisami ogólnemi, wynika, że ma on moc obowiązującą na całym obszarze Państwa, a stąd dalej wynika, że i na obszarze b. zaboru pruskiego do wpisu hipoteki sądowej, która się na tym obszarze wpisuje jako hipoteka zabezpieczająca (art. LXVI), koniecznym jest tytuł wykonawczy. Tytułem zaś wykonawczym jest tytuł egzekucyjny, zaopatrzony klauzulą wykonalności (art. 526 Kpc.).

Nakaz zapłaty, wydany w postępowaniu nakazowem na podstawie dokumentu publicznego lub uwierzytelnionego, stanowi od chwili wydania tytuł zabezpieczenia, nakaz zaś zapłaty, wydany na podstawie wekslu lub czeku, jest nie tylko tytułem zabezpieczenia, lecz z upływem 3-dniowego terminu, udzielonego do zaspokojenia roszczenia, staje się nadto natychmiast wykonalny (art. 458 i 463 § 1).

Orzeczeniom zaś, którym przysługuje moc natychmiastowej wykonalności, musi być nadana klauzula wykonalności, aby mogły być natychmiast wykonane. Nakaz zapłaty przeto, wydany na podstawie wekslu lub czeku, który stał się natychmiast wykonalnym (art. 463 § 1), dopiero po zaopatrzeniu klauzulą wykonalności stanie się tytułem wykonawczym, na podstawie którego może być wpisana do księgi hipotecznej hipoteka sądowa jako hipoteka zabezpieczająca (§ 1184 niem. k. c.).

O HIPOTECE SĄDOWEJ ZE STANOWISKA MAŁOPOLSKIEGO

Lakoniczny przepis art. XVII przepisów wprowadzających prawo egzekucyjne („tytuł wykonawczy jest tytułem do hipoteki sądowej"), szeroko już przedyskutowany i skomentowany gwoli ujednostajnieniu praktyki w okólniku p. Ministra Sprawiedliwości, jest przedmiotem rozważań *dr. Alfreda Krausa*, który w pracy p. t. „O hipotece sądowej w k. p. c." dochodzi w zeszycie VI krakowskiego *Głosu Adwokatów* do wniosku, stanowiącym już „opinio doctorum", że instytucja hipoteki sądowej może się zmieścić w ramach obowiązującego na obszarze b. dzielnicy austrjackiej ustawodawstwa:

Kod. cyw. austr. między tytułami, dającemi prawo do nabycia zastawu dla pewnej wierzytelności, wymienia w §-ie 449. obok umowy (a więc aktu woli właściciela) także ustawę i orzeczenie sędziego, § 450. u. c. objaśniając bliżej tę zasadę, odsyła do ustawy o postęp. sądowem, której pozostawia oznaczenie przypadków, w których sąd ustanowić może prawo zastawu, a najważniejszym przypadkiem takim było ustanowienie prawa zastawu na skutek dozwolenia egzekucji przez wpis przymusowego prawa zastawu (§-y 87 i nast., 374 i inne ord. egz.). Zresztą i § 33 lit. d. austr. ustawy hipotecznej przyznała prawomocnym orzeczeniom charakter dokumentu publicznego, na mocy którego nastąpić może wpis do ksiąg gruntowych. Zgodnie z ogólną teorją kodeksu cywilnego o prawie zastawu uważano dotyczące zarządzenie sędziego, *dozwalające egzekucji przez* ustanowienie prawa zastawu, za *tytuł do prawa zastawu*, zaś wpis, za *sposób nabycia* konieczny dla powstania prawa rzeczowego (v. Klang, Komentarz do k. c., Wiedeń 1931 str. 256 i 267).

Obecnie tym przepisem ustawy o postęp. sąd., w rozumieniu §-u 450 u. c., dającym możność ustanowienia prawa zastawu przez sąd — będzie art. XVII. p. w., a dla warunków uzyskania tego prawa zastawu decydującymi będą wymogi wysnuć się dające z art. XVII. Sama zaś treść tak uzyskanego prawa zastawu, które będzie zwane hipoteką sądową — jest identyczna z prawem zastawu — znanem wogóle poaustr. kod. cyw. gdyż podstawą jej jest przewidziana w §-ie 450 u. c. możność prawa zastawu zadekretowanego przez sędziego.

ROZWIĄZANIE DAROWIZNY NA ZIEMIACH WSCHODNICH

W lipcowym zeszycie *Wileńskiego Przeglądu Prawniczego* rozważa *p. Leon Sumorok* w artykule p. t. „Darowizna według cz. I T. X. Zwodu Praw" kwestję powrotu przedmiotu daru z powodu niewdzięczności lub niewykonania warunków przez obdarowanego ewent. przez jego sukcesorów, wywodząc w konkluzji, co następuje:

Art. 977 nie może być komentowany w tem znaczeniu, że przewiduje on powrót daru do darczyńcy w razie wcześniejszej śmierci obradowanego i nie stoi on w sprzeczności z dyspozycją art. 975. Ma on tylko to znaczenie, że, o ile w umowie darowizny zostało zastrzeżone, że warunki, dozwolone przez art. 975, mają być spełnione nietylko przez obdarowanego, lecz i przez jego spadkobierców, to w razie niewykonania przez nich tego warunku darczyńca może przeciw nim wytoczyć powództwo, domagając się rozwiązania darowizny i oddania mu przedmiotu daru. Końcowy więc ustęp art. 977 zawiera tylko wyjątek z zasady, że po śmierci obdarowanego darczyńca nie może od jego spadkobierców żądać zwrotu daru. Z takiem powództwem może wystąpić jedynie darczyńca, bowiem jego uprawnienia w tym względzie nie przechodzą na sukcesorów.

Cytowane przepisy w związku z całokształtem ustaw cywilnych oraz przepisami ustawy notarjalnej, zdaje mi się, uzasadniają wniosek, że powrót przedmiotu daru z racji niewdzięczności oraz w wypadku niewykonania przez obdarowanego, a w pewnych wypadkach i przez jego sukcesorów, warunków może nastąpić jedynie na mocy wyroku sądowego w trybie kontradyktoryjnym unieważniającego umowę darowizny.

Ustawy, rozporządzenia i zarządzenia władz

BANK AKCEPTACYJNY

Ogłoszone w Nr. 50 Dziennika Ustaw, poz. 395, rozporządzenie Ministra Skarbu ustala podstawy działalności Banku Akceptacyjnego, powołanego do życia ustawą z 24 czerwca 1933 r. o ułatwieniach dla instytucji kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych (Dz. Ust. Nr. 25, poz. 211).

Działalność Banku Akceptacyjnego znajdzie refleks w praktyce notarjalnej i hipotecznej, to też w istocie i zadaniach tej instytucji należy się zorjentować.

O Banku Akceptacyjnym, pomyślanym jako jeden z czynników akcji ulżenia gnębionemu kryzysem rolnictwu, mówi się ostatnio bardzo dużo, ale naogół zaznacza się niezrozumienie istotnych podstaw nowej instytucji.

Bank Akceptacyjny ma ściśle oznaczony zakres działania, poza który wyjść nie może. Bank Akceptacyjny nie będzie prowadził zwykłych operacyj bankowych i w żadne stosunki z jednostkami wchodzić mu nie wolno. Klijentami Banku Akceptacyjnego mogą być wyłącznie instytucje bankowe (banki państwowe banki prywatne, spółdzielnie, centrale finansowe i gospodarcze), które mogą korzystać z kredytu w Banku Akceptacyjnym i poprzez Bank z pomocy Skarbu Państwa, jeżeli zawrą ze swoimi dłużnikami-rolnikami układy konwersyjne, ulegające zatwierdzeniu komitetu konwersyjnego Banku Akceptacyjnego.

Układy te przewidywać będą rozłożenie kapitału długu na lat 7 i obniżenie oprocentowania na $6^1/_4$% w stosunku rocznym, przy odpowiedniem zabezpieniu, w szczególności — hipotecznem, jednakże w tym wypadku pod warunkiem korzystnej lokaty w 75% szacunku nieruchomości.

Wzamian za zawarcie układów na powyższych zasadach Bank Akceptacyjny drogą wystawienia weksli własnych lub akceptowania weksli ciągnionych, będzie pokrywał wierzytelności, objęte układami konwersyjnemi, i w ten sposób będzie udzielał kredytu instytucjom wierzycielskim, które będą realizować uzyskane tą drogą weksle w Banku Polskim a zatem będą mogły upłynniać zamrożone w wierzytelnościach rolniczych kapitały. To zadanie *upłynnienia kapitałów instytucji bankowych* jest istotą działalności Banku Akceptacyjnego.

Ponadto za pośrednictwem Banku Akceptacyjnego udzielana będzie instytucjom wierzycielskim pomoc ze strony Skarbu Państwa w postaci pokrywania w granicach do 50% strat, poniesionych przez te instytucje wskutek obniżenia oprocentowania w związku z układami konwersyjnemi.

*

Rozporządzeniem Ministra Skarbu (Dz. Ust. Nr. 55, poz. 418) zwolnione zostały od opłat stemplowych następujące pisma, wiążące się z działalnością Banku Akceptacyjnego:

1) pisma, stwierdzające *układy* instytucji i przedsiębiorstw o charakterze bankowym, wymienionych w art. 1 ustawy z 24 czerwca 1933 r. (Dz. Ust. Nr. 25, poz. 211), z ich dłużnikami;

2) *weksle*, wystawione lub akceptowane przez Bank Akceptacyjny;

3) *obligi*, stwierdzające zobowiązanie dłużne wobec Banku Akceptacyjnego oraz pisma, stwierdzające *ustanowienie zastawu lub hipoteki* celem zabezpieczenia wierzytelności, objętych tymi obligami;

4) pisma, stwierdzające *cesję* wierzytelności na rzecz Banku Akceptacyjnego.

W ten sposób Minister Skarbu skorzystał w całej pełni z upoważnienia, objętego art. 9 ustawy z 24 marca 1933 r.

USTAWA KARTELOWA

Postępujący w ostatnich latach proces kartelizacji skłonił prawodawcę polskiego do uregulowania prawnego tej tak doniosłej dziedziny życia gospodarczego, co znalazło swój wyraz w ustawie o kartelach z 28 marca 1933 r. (Dz. Ust. Nr. 31, poz. 270), która zaczęła obowiązywać z dniem *5 lipca r. b.*

Ustawa ta w podstawowym art. 1 stanowi, że podlegają jej... „umowy, uchwały i postanowienia, mające na celu drogą wzajemnych zobowiązań kontrolę lub regulowanie produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany dóbr w dziedzinie górnictwa, przemysłu i handlu“.

Wszelkie wymienione akty prawne muszą być sporządzone pod rygorem nieważności *w formie pisemnej* i muszą być zgłaszane pod karą grzywny przez organ reprezentujący kartel w oryginale lub w piśmie uwierzytelnionym do Ministerstwa Przemysłu i Handlu (rozp. wyk. w sprawie zgłaszania uchwał i postanowień karteli z 4 lipca r. b. — Dz. Ust. Nr. 48, poz. 382), które prowadzi publiczny rejestr kartelowy (rozp. wyk. z 4 lipca r. b. — Dz. Ust. Nr. 48, poz. 383).

Jeżeli Minister Przemysłu i Handlu uznaje, że zgłoszona umowa lub postanowienie kartelowe jest szkodliwe ze stanowiska interesów gospodarczych kraju, to występuje do Sądu Kartelowego przy Sądzie Najwyższym (rozp. wyk. z 28 czerwca r. b. — Dz. Ust. Nr. 48, poz. 381) z wnioskiem o rozwiązanie umowy lub uchylenie czy zmianę postanowienia kartelowego. Sąd kartelowy orzeka ostatecznie.

Postanowieniom ustawy kartelowej nie podlegają zrzeszenia przedsiębiorców, powstałych na podstawie przepisów specjalnych.

INSTRUKCJA HIPOTECZNA NA ZIEMIACH WSCHODNICH

§ 1 instrukcji hipotecznej dla powiatowych wydziałów hipotecznych w województwach wschodnich (Dz. Ust. Nr. 66, poz. 619, 1932 r.) przekazywał do zakresu działania tych wydziałów: nieruchomości miejskie w miejscowościach, gdzie niema sądu okręgowego, a nadto nieruchomości miejskie małej wartości tych miast, gdzie jest sąd okręgowy, oraz nie-

ruchomości wiejskie małej wartości w granicach właściwości danego wydziału.

Obecnie następuje zmiana § 1 instrukcji (Dz. Ust. Nr. 55, poz. 420), wyłączająca z zakresu działania hipotek powiatowych na ziemiach wschodnich nieruchomości miejskie, choćby najdrobniejsze, znajdujące się w miastach, gdzie jest sąd okręgowy, oraz ustalające pojęcie „małej wartości" nieruchomości wiejskich, należących do zakresu działania hipotek powiatowych, jako obszar nie przekraczający 50 ha.

UZUPEŁNIENIE TAKSY NOTARJALNEJ

W Nr. 55 Dziennika Ustaw, poz. 412, ogłoszono rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie kosztów egzekucyjnych oraz taksy dla notarjuszów, prowadzących licytację nieruchomości, egzekwowanych we własnym zakresie przez Państwowy Bank Rolny.

Rozporządzenie to wydane zostało na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzpltej z 21 października 1932 r. o wykonywaniu egzekucji z nieruchomości przez P. B. R. (Dz. Ust. Nr. 91, poz. 769).

Taksy notarjalnej dotyczą §§ 8 i 9 rzeczonego rozporządzenia o następującem brzmieniu:

§ 8. Za przeprowadzenie licytacji, bez względu na to, czy licytacja odbyła się w kancelarji notarjusza, czy w lokalu Banku, spisanie protokółu licytacji, sporządzenie odpisu tego protokółu dla Banku oraz przesłanie wraz z wnioskiem akt egzekucyjnych sądowi celem udzielenia przybicia, notarjusz otrzymuje od Banku wynagrodzenie od ceny nabycia w stosunku następującym:

przy cenie nabycia do 1.000 zł. . . . . . . 8 zł.
od nadwyżki za każde rozpoczęte 1.000 zł. . . . . 3 „
ponad 5.000 zł. do 10.000 zł.
za pierwsze 5.000 zł. . . . . 20 „
od nadwyżki za każde rozpoczęte 1.000 zł. . . . . 2 „
ponad 10.000 zł. do 100.000 zł.:
za pierwsze 10.000 zł. . . . . 30 „
od nadwyżki za każde rozpoczęte 1.000 zł. . . . . 1 „
ponad 100.000 zł.:
za pierwsze 100.000 zł. . . . . 120 „
od nadwyżki za każde rozpoczęte 10.000 zł. . . . . 5 „

Za przeprowadzenie nadlicytacji oraz dokonanie czynności wymienionych w ustępie pierwszym notarjusz otrzymuje od Banku połowę wynagrodzenia, przewidzianego w ustępie pierwszym

§ 9. W razie odstąpienia od przeprowadzenia licytacji z powodu zapłaty lub z innych przyczyn, uzasadniających zawieszenie lub umorzenie egzekucji, notarjusz otrzymuje od Banku za sporządzenie odpowiedniego protokółu połowę wynagrodzenia, przewidzianego w § 8, nie więcej jednak niż 30 zł. Wynagrodzenie jednak oblicza się od ceny wywołania (art. 27).

Wynagrodzenie nie należy się notarjuszowi, jeżeli Bank we właściwym czasie zawiadomił notarjusza o odwołaniu terminu licytacji.

Jak widać, nowe stawki dla czynności egzekucyjnych P. B. R. wydatnie odbiegają od normalnego poziomu obowiązujących na obszarze Państwa taks notarjalnych.

CZĘŚCIOWA ZMIANA TAKSY PISARSKIEJ

W poprzednim numerze *(str. 19)* donieśliśmy o zamierzonej zmianie obowiązującej taksy dla pisarzy hipotecznych. Sprawa ta w kołach rządowych jest przedmiotem dalszych rozważań.

Niezależnie jednak od całości sprawy następuje już obecnie zmiana *pkt. 8, § 1* taksy (Dz. Ust. Nr. 26, poz. 264, 1924 r.), a to w myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 lipca r. b., ogłoszonego w Nr. 56 Dziennika Ustaw pod poz. 425, a wchodzącego w życie dnia 27 *lipca r. b.*

Wspomniany pkt. 8 § 1 taksy przewidywał, że *od protokółów faktycznego wydania listów zastawnych instytucyj kredytowych* opłata pisarska wynosi 0,25% od sumy nominalnej, co było nadmierne.

Obecnie pkt. 8 § 1 taksy opiewać będzie, jak następuje:

Za wciągnięcie listów zastawnych Towarzystw Kredytowych Miejskich do księgi Kontroli Hipotecznej przy aktach wypłaty pożyczek tychże towarzystw kredytowych — od wartości nominalnej listów zastawnych... 0,04%, za też czynność przy konwersjach tychże pożyczek — od wartości nominalnej listów zastawnych... 0,02%.

W ten sposób opłata od wymienionych czynności ulega wydatnemu obniżeniu.

OPŁATA OD PEŁNOMOCNICTWA PROCESOWEGO

A r t 111 u. o. s. ustanawia ulgową 3 zlotową, ewent. 1 złotową, opłatę stemplową od pełnomocnictw, upoważniających wyłącznie do zastępstwa przed sądami lub innemi urzędami publicznymi. Ponadto przepis ten ustanawia ulgową 1 złotową opłatę od upoważnienia do odbioru sumy pieniężnej, przewyższającej 500 złotych (do 500 złotych — upoważnienie wolne jest od opłaty).

Otóż w związku z art. 91 Kodeksu Postępowania Cywilnego, wprowadzającym pojęcie pełnomocnictwa procesowego, którego skład ustawowy nie przewiduje odbioru przedmiotu sporu, Ministerstwo Skarbu w wykładni Nr. 378, ogłoszonej w Nr. 20 Dziennika Urzędowego pod poz. 181 wyjaśniło, że jeżeli pełnomocnictwo procesowe zawiera w sobie również upoważnienie do odbioru zasądzonej kwoty (z wyjątkiem spraw z tytułu stosunku służbowego), przewyższającej 500 złotych (z włączeniem odsetek i kosztów), to podlega dodatkowej opłacie w wysokości 1 zł., czyli łącznie opłata od takiego pełnomocnictwa wynosi 4 lub 2 złote.

PRZENIESIENIE KANCELARJI

W związku ze zniesieniem z dniem 1 sierpnia r. b. Sądu Grodzkiego na Podgórzu w Krakowie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, ogłoszone w Nr. 14 Dziennika Urzędowego, zarządza przeniesienie w tejże dacie siedziby urzędowej kancelarji notarjalnej z Podgórza w Krakowie do Krakowa.

UKŁADY Z W. M. GDAŃSKIEM

W Nr. 53 Dziennika Ustaw pod poz. poz. 409 i 411 ogłoszono dwa układy z W. M. Gdańskiem, a mianowicie:

1. układ w sprawie dwukrotnego opodatkowania w zakresie

opłat stemplowych od weksli (podatku wekslowego)—układ ten stanowi, że przy wekslach, będących w obrocie między Polską a W. M. Gdańskiem, uiszczona opłata stemplowa od weksli (podatek wekslowy) ulega wzajemnemu zarachowaniu według relacji 100 zł. = 57,6 guld. i 100 guld. = 173,6 zł.;

2. układ celem uchylenia dwukrotnego opodatkowania w zakresie danin na wypadek śmierci.

JEDNOLITE TEKSTY.

W Nr. 55 Dziennika Ustaw ogłoszono dwa jednolite teksty nowelizowanych ustaw, a mianowicie:

pod poz. 423 — ustawy z 12 marca 1932 r. *o ułatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań,* obciążających gospodarstwa rolne; pod poz. 424 — rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 23 sierpnia 1932 r. w sprawie *segregacji wierzytelności* na nieruchomościach ziemskich, parcelowanych w celu spłaty uciążliwych zobowiązań.

Informator

Z DZIEDZINY KONWERSJI

Czy z uwagi na przepisy §§ 4, 7, 8, rozp. z 22.V.1933. (Dz. Ust. 39, poz. 314) w związku z przepisami art. 13 i 16 ust. z 20.XII.1932, (Dz. Ust. 115, p. 950) także zabezpieczenie zaległych skapitalizowanych rat pożyczki może być dokonane na zasadzie jednostronnego dokumentu, pochodzącego od Tow. Kred. Miejskiego i podpada pod względem opłat skarbowych i pisarskich pod normy przewidziane w art. 13 powołanej wyżej ustawy?

Na pytanie powyższe należy odpowiedzieć w całej rozciągłości — twierdząco.

Ruch osobowy

ŚLIWIŃSKI ANTONI, wice-prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, odwołany z delegacji do p. o. pisarza hipotecznego przy Wydziale Hipotecznym (miejskim) Sądu Okręgowego w Warszawie z dniem 31 sierpnia 1933 r.

*

KROEBL ADAM mianowany notarjuszem w *Tomaszowie Lub.* z dniem 1 września 1933 r.

*

ZABIERZOWSKI ZYGMUNT, mianowany notarjuszem w *Opatowie* z dniem 1 września 1933 r.

ZJAZD PRAWNIKÓW PAŃSTW SŁOWIAŃSKICH

Sekretarjat Generalny I Zjazdu Prawników Państw Słowiańskich w Bratislawie nadsyła pismu naszemu następujący komunikat, który podajemy w dosłownem brzmieniu z nieznacznym skrótem:

I Zjazd prawników państw słowiańskich nie odbędzie się, jak proponowano, w Tatrach, lecz w Bratyslawie, ponieważ wielkie trudności techniczne uniemożliwiają przeniesienie zjazdu, który odbędzie się od 8. — 10.IX.1933, a więc bezpośrednio przed uroczystościami 250-cio lecia oswobodzenia Wiednia od Turków przez króla Jana III Sobieskiego. Uroczystości te rozpoczną się dnia 12-go września 1933.

Tak Prezydjum Komitetu Organizacyjnego uroczystości wiedeńskich na cześć króla Jana III, jak i Poselstwo Rzeczypospolitej w Wiedniu, interwenjowało u kompetentnych ministerstw w Warszawie, aby polskim uczestnikom Kongresu Prawników w Bratyslawie był umożliwiony również wyjazd do Wiednia, celem wzięcia udziału w tych uroczystościach.

Sprawa ta będzie prawdopodobnie załatwiona w ten sposób, że: dnia 7.IX.1933 o godz. 8-ej rano odejdzie z Warszawy specjalny, pośpieszny pociąg dalekobieżny z uczestnikami Zjazdu, który przyjedzie do Bratysławy tegoż dnia o godz. 19-tej. Do tego pociągu zostaną przyłączone wozy bezpośrednie z Wilna, Lwowa, Krakowa, Poznania, Katowic i ewentualnie z innych miast, w których zgłosi się odpowiednia ilość uczestników.

Pociąg ten pozostałby na stacji kolejowej w Bratysławie od 8.—10.IX., a część uczestników mogłaby w niem przenocować. Dnia 11.IX. zostałyby przyczepione do tegoż polskiego pociągu specjalne wagony jugosłowiańskie i bułgarskie, jakoteż czeskosłowackie, poczem pociąg ten, jako specjalny pociąg pospieszny odjechałby do Wiednia, gdzieby przybył mniejwięcej za godzinę.

Uczestnicy z Rzeczypospolitej otrzymaliby bezpłatne paszporty zbiorowe, dla grup od 5, 10 i więcej osób, z poszczególnych miast. Paszporty te upoważniałyby uczestników do pobytu podczas I-go Kongresu Prawników Państw Słowiańskich w Bratysławie i podczas uroczystości 250-cio lecia odsieczy wiedeńskiej w Wiedniu do 17.IX.1933 włącznie, poczem wycieczka zwiedziłaby grotę „Macochę", Pragę, Moravską Ostrawę i Tatry, skąd bracia Jugosłowianie i Bułgarzy oraz Czesi i Słowacy udaliby się do Zakopanego, gdzie pożegnaliby się z polskimi prawnikami i powróciliby do swych Ojczyzn.

W ten sposób umożliwiłoby się większej ilości uczestników nietylko wykorzystanie znacznej zniżki kolejowej, ale zwłaszcza ta okoliczność, iż wybitni prawnicy Polski, Czechosłowacji, Jugosławji i Bułgarji przybyliby się pokłonić gromadnie pamiątce Króla Jana III Sobieskiego, przyczyniłaby się niezawodnie do powiększenia splendoru tych uroczystości.

ŚCISŁY KOMITET REDAKCYJNY: *Przewodniczący* — Zygmunt Hübner. *Członkowie:* z ramienia Małopolskich Izb Notarjalnych — dr. Stefan Breyer, dr. Tadeusz Kostórkiewicz, Izaak Rosenblatt, Michał Rzepecki, dr. Bolesław Trzos; z ramienia notarjatu Ziem Zachodnich — dr. Jan Sławski; z ramienia Zrzeszenia Notarjuszów i Pisarzów Hipotecznych — Wacław Dominik Paszkowski, Marjan Kurman, Wacław Antecki, Karol Hettlinger, Władysław Olewski, Leon Sumorok (Wilno).

REDAKTOR: *MARJAN KURMAN.*

WYDAWCA: *ZYGMUNT HÜBNER* w imieniu Zarządu Głównego Zrzeszenia Notarjuszów i Pisarzów Hipotecznych.

Odbito w drukarni Wł. Łazarskiego, pod kierownictwem M. Drapczyńskiego.